

**Міністерство освіти і науки України
Поліський національний університет**

**ФІЛОСОФІЯ В
ТАБЛИЦЯХ І СХЕМАХ.
Частина 2. Теоретичні
узагальнення здобутків
філософії**

Житомир – 2025

УДК 1Ф (076)
Ф 56

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради Поліського національного університету

Протокол № 3 від 29.10.2025

Рецензенти:

Любов Кондратюк – кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри та суспільних наук Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка;

Людмила Горохова – кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії та політології Житомирського державного університету імені Івана Франка;

Світлана Шевчук – кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри суспільних наук Поліського національного університету.

Укладач:

Вікторія Мельничук, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри суспільних наук.

Філософія в таблицях і схемах. Частина 2. Теоретичні узагальнення здобутків філософії : навч. посібник / уклад. В. Мельничук. Житомир : Поліський національний університет, 2025. 61 с.

Навчальний посібник «Філософія в таблицях і схемах. Частина 2. Теоретичні узагальнення здобутків філософії» орієнтований на допомогу здобувачам вищої освіти у систематизації навчального матеріалу з актуальних філософських проблем. Пропоновані теми відображають основну проблематику філософії. Навчальний посібник покликаний допомогти здобувачами вищої освіти під час підготовки до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Філософія».

© Поліський національний університет, 2025

© Мельничук В. В., 2025.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
ТЕМА 1. ФІЛОСОФСЬКА ОНТОЛОГІЯ.....	5
ТЕМА 2. ДУХОВНІ ВИМІРИ БУТТЯ. СВІДОМІСТЬ.....	13
ТЕМА 3. ФІЛОСОФІЯ ПІЗНАННЯ	19
ТЕМА 4. ДІАЛЕКТИКА ЯК ВЧЕННЯ ПРО РОЗВИТОК.....	24
ТЕМА 5. ФІЛОСОФСЬКА АНТРОПОЛОГІЯ.....	34
ТЕМА 6. СОЦІАЛЬНА ФІЛОСОФІЯ	39
ТЕСТОВІ ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ.....	49
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	60

ПЕРЕДМОВА

Сучасна освіта зазнає значних трансформацій, що зумовлює пошук нових підходів та методів навчання. Філософія є важливою складовою освітнього процесу в закладах вищої освіти, адже надає знання, які формують не лише професіонала у певній сфері, але й всебічно розвинену, критично мислячу особистість, що орієнтується у проблемах сучасності завдяки їх цілісному осмисленню. В нинішніх умовах особливо актуальним є не накопичення інформації, а вміння її аналізувати. Навчальний посібник орієнтований на розвиток навичок самостійного осмислення навчального матеріалу задля комплексного розуміння певної проблеми чи теми. Відтак важливим є засвоєння необхідних знань у структурованому вигляді, зокрема у формі таблиць та схем.

Навчальний посібник «Філософія в таблицях і схемах. Частина 2. Теоретичні узагальнення здобутків філософії» складається з шести тем, що розкривають сучасне філософське розуміння проблем буття, зокрема духовного буття людини, її сутності, особливості пізнавального процесу та суспільства як феномену. У посібнику є окремий розділ для самоконтролю, що дає можливість перевірити рівень засвоєння матеріалу. Така структура посібника сприяє розвитку навичок самостійної роботи та критичного мислення здобувачів вищої освіти.

ТЕМА 1. ФІЛОСОФСЬКА ОНТОЛОГІЯ

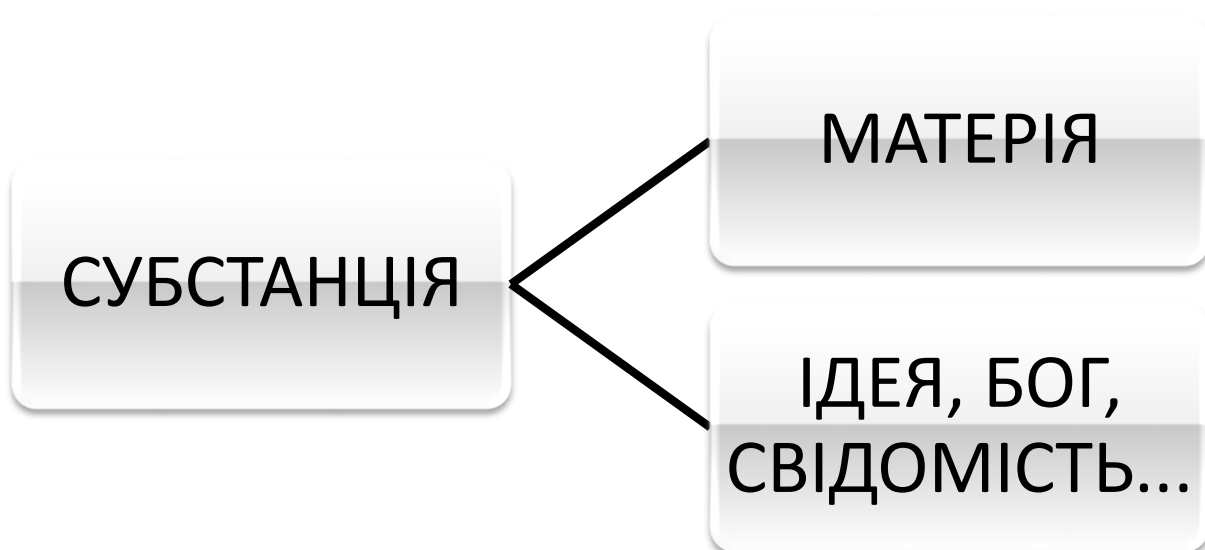
ПРОБЛЕМА БУТТЯ

БУТТЯ –
ЦЕ ФІЛОСОФСЬКА КАТЕГОРІЯ, ЯКА ОЗНАЧАЄ:
ВСЕ, ЩО ІСНУЄ

СУБСТАНЦІЯ –

(лат. substantia – сутність, те, що лежить в основі) –
первинна не створювана і незнищувана основа речей,
яка є їх сутністю

МАТЕРІЯ –

(лат. materia – речовина)
це філософська категорія, що означає об'єктивну
реальність, що дана людині у відчуттях, яку вона може
і намагається пізнати, водночас вона існує незалежно

МОНІЗМ

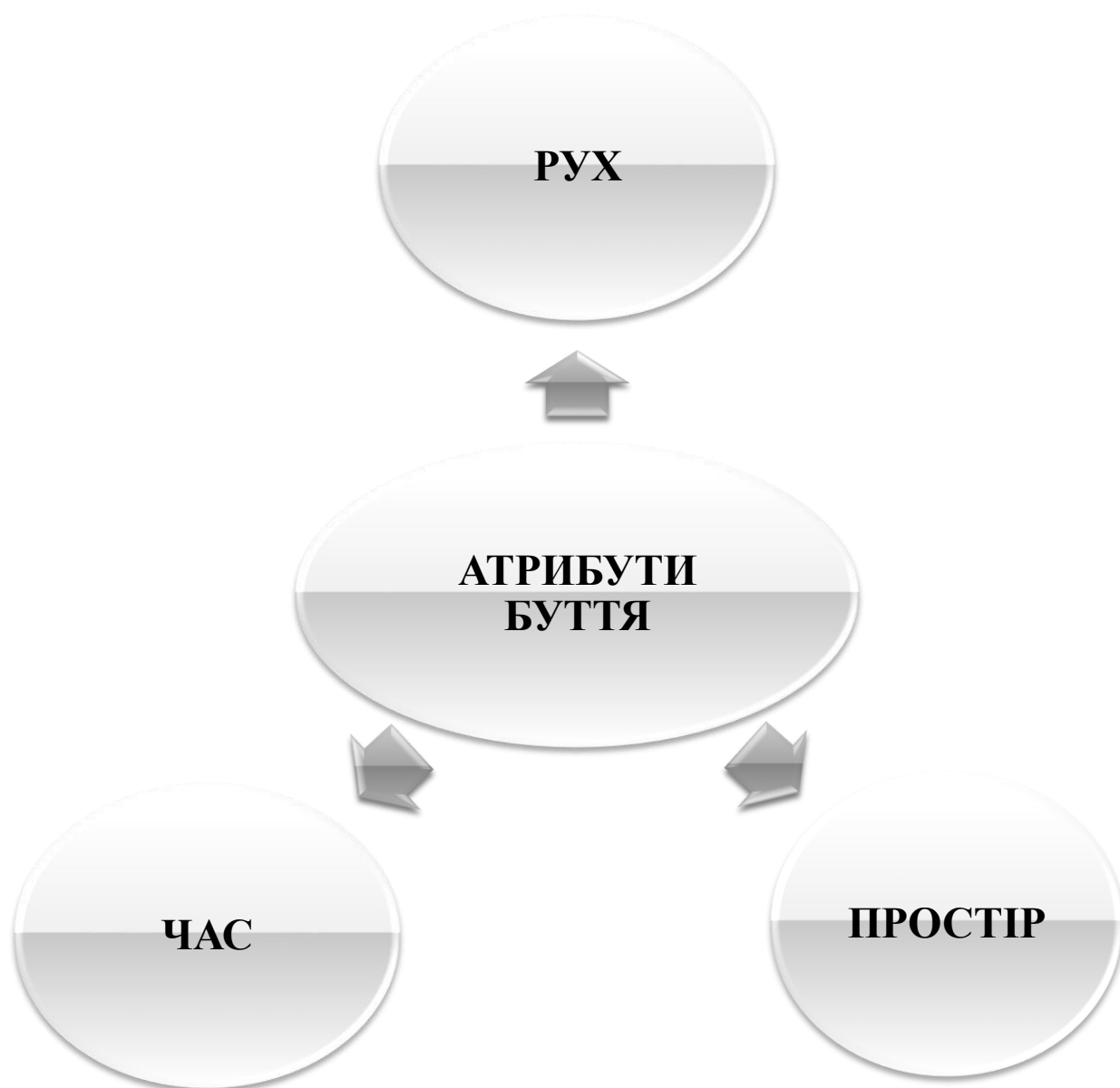
- філософський принцип пояснення сутності світу як прояву єдиної першооснови – матерії (матеріалістичний монізм) або духу (ідеалістичний монізм)

ДУАЛІЗМ

- філософський принцип пояснення сутності світу, який ґрунтується на визнанні існування двох першооснов (субстанцій) – ідеальної і матеріальної (духу і матерії)

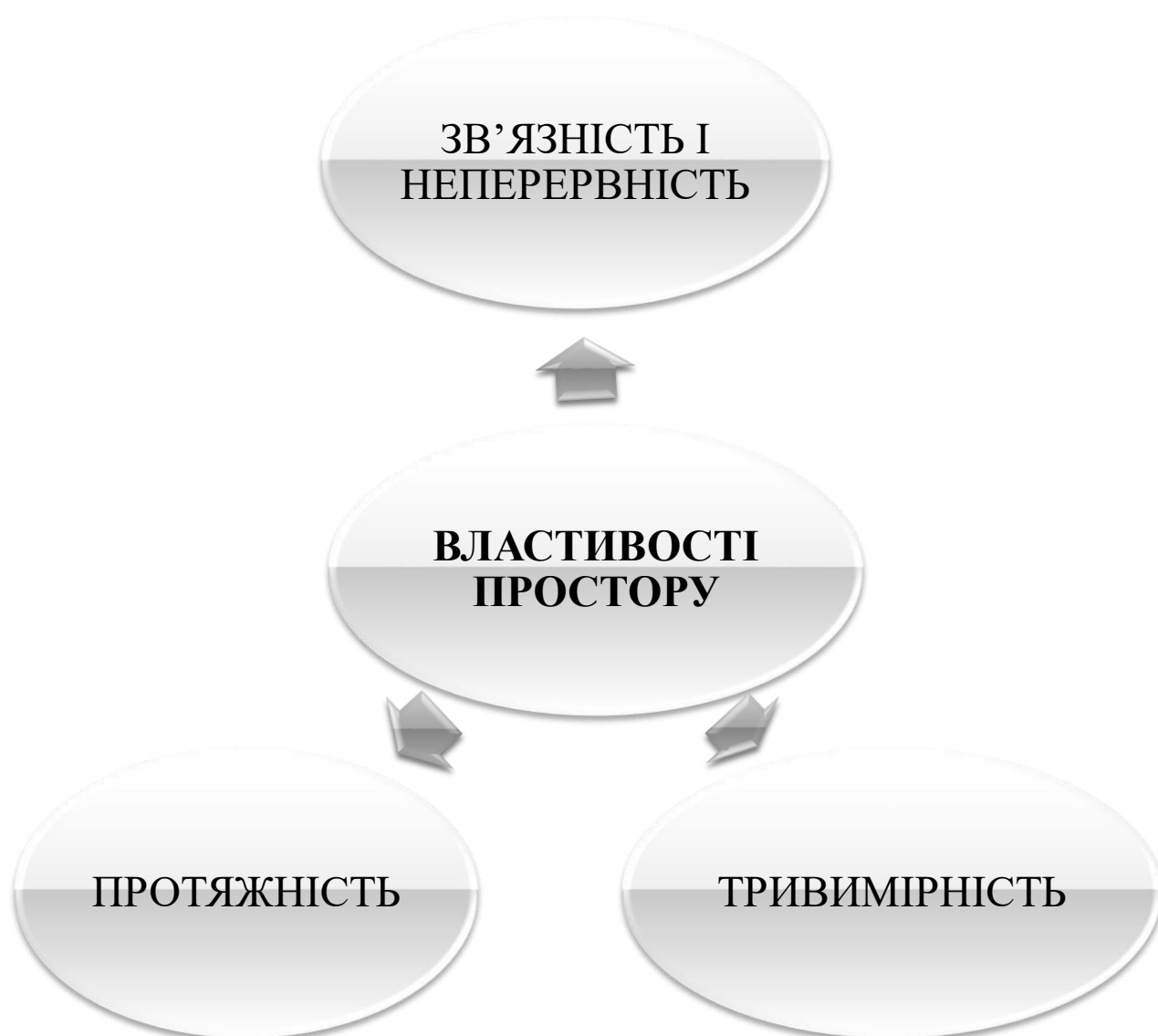
ПЛЮРАЛІЗМ

- філософський принцип пояснення сутності світу, згідно з яким все існуюче є проявом множини (багатьох) самостійних рівнозначних першооснов (субстанцій)

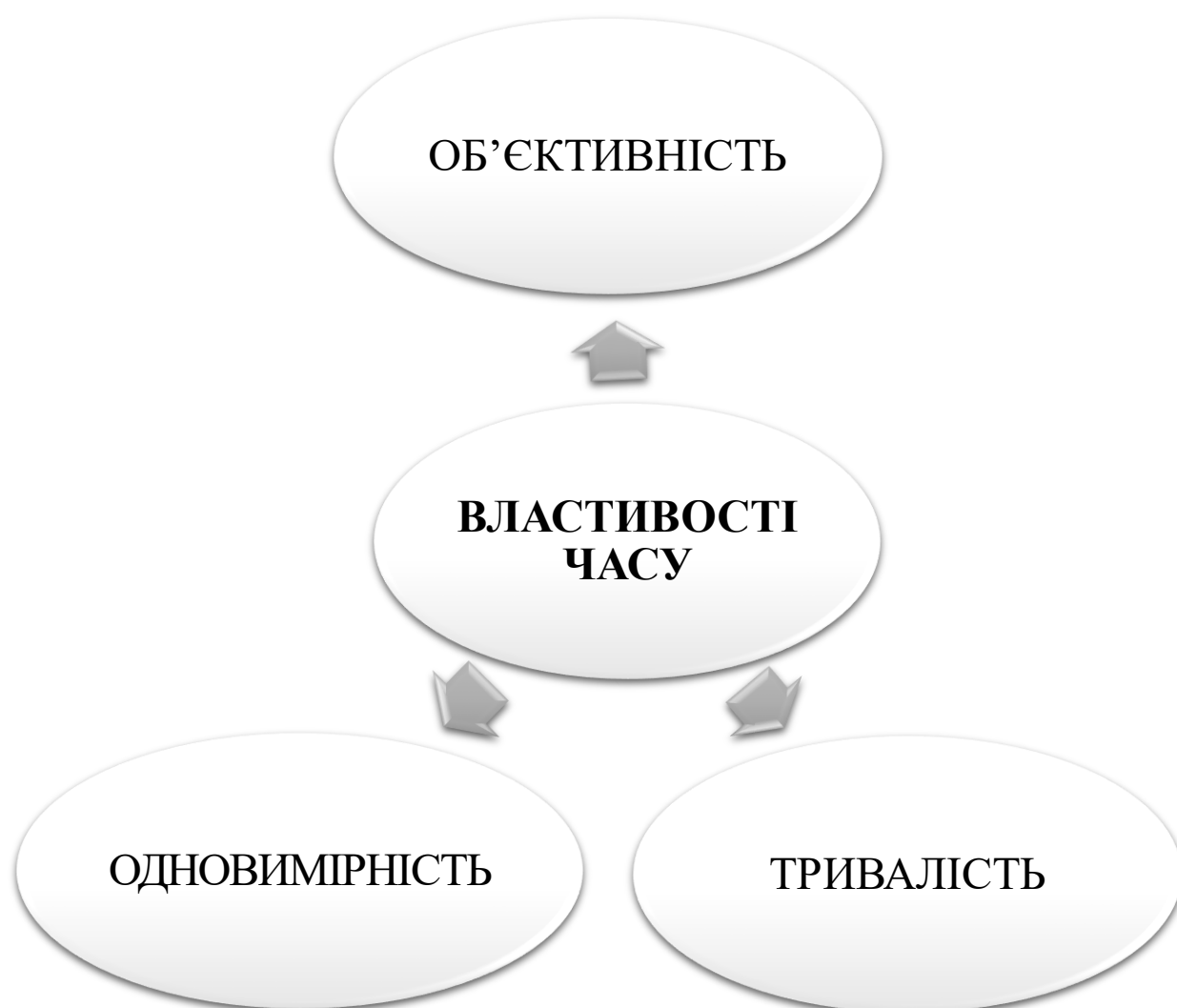
ПРОСТІР –

це форма буття матерії, яка характеризує її
протяжність, структурність, співіснування і взаємодію
елементів в усіх матеріальних системах

ЧАС –

форма буття матерії, яка характеризує тривалість її існування, послідовність зміни станів у розвитку матеріальних систем

РУХ –

це форма буття матерії, що відображає будь-які зміни;
він охоплює усі процеси, які відбуваються.

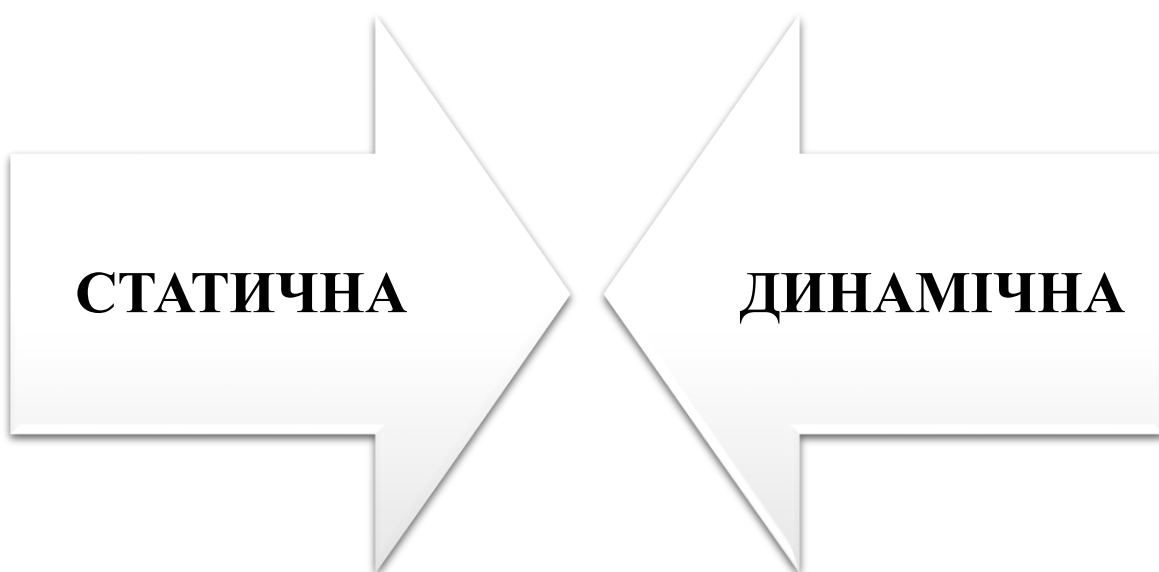
Рух є абсолютним, а спокій завжди відносний

ОСНОВНІ КОНЦЕПЦІЇ ПРОСТОРУ І ЧАСУ

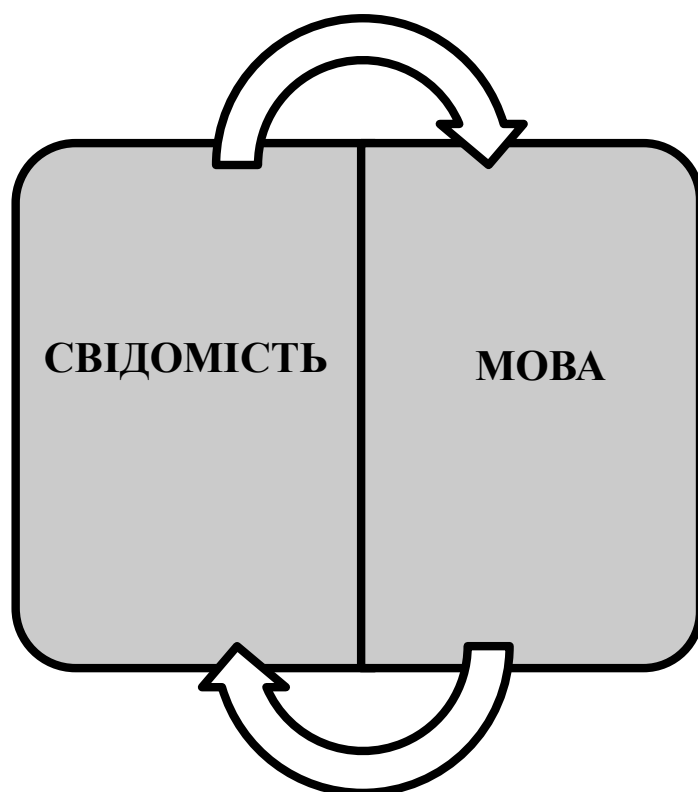

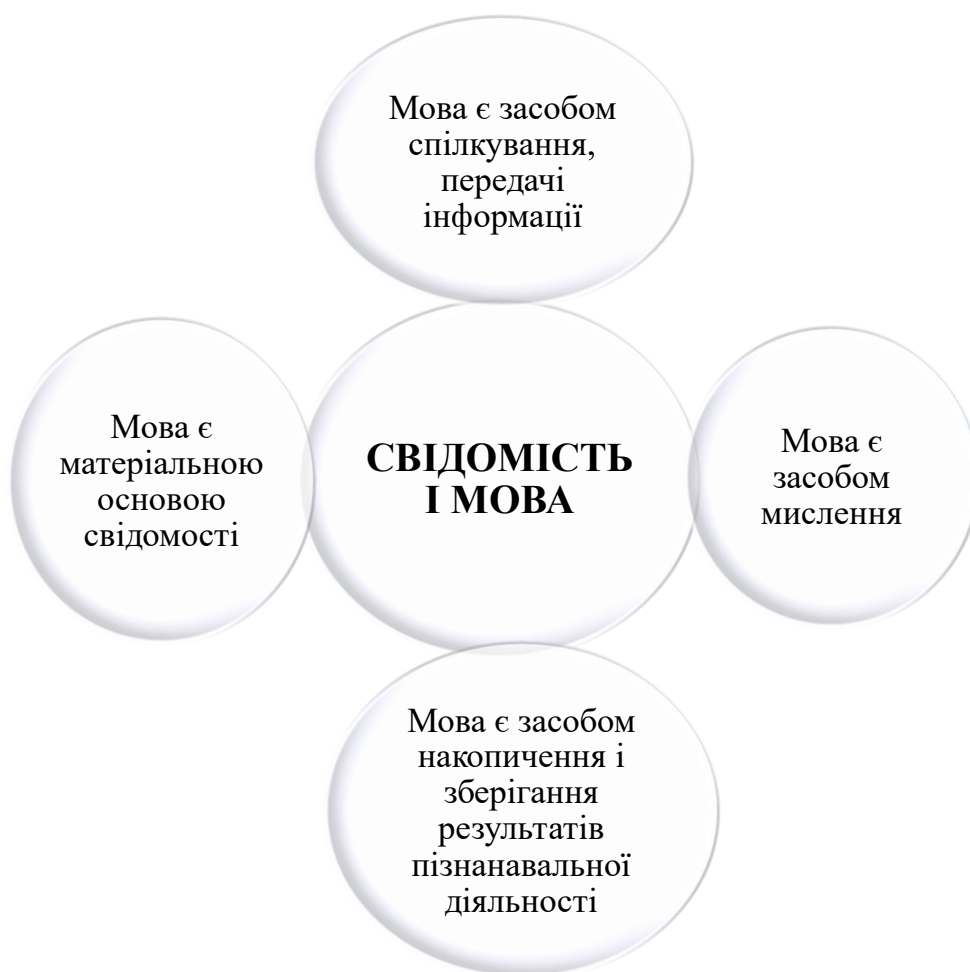
ОСНОВНІ КОНЦЕПЦІЇ ЧАСУ

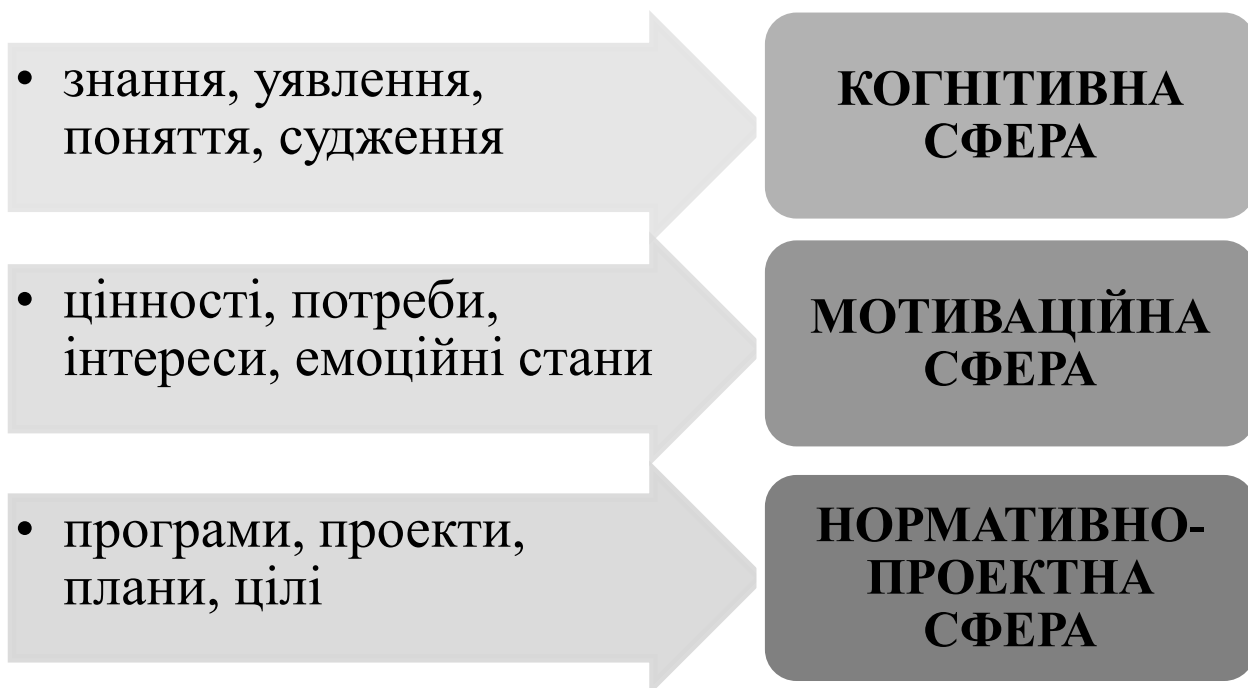
ТЕМА 2. ДУХОВНІ ВИМІРИ БУТТЯ.

СВІДОМІСТЬ

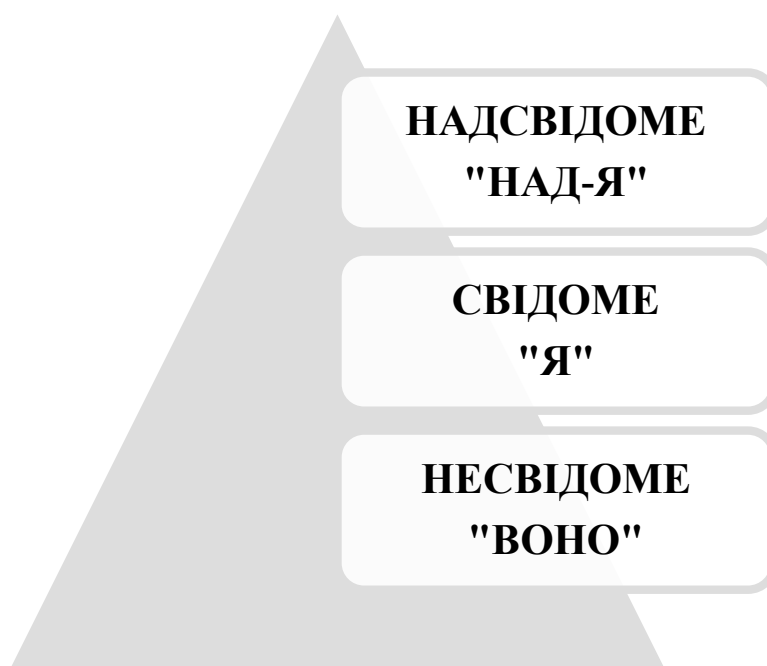

КОМПОНЕНТНА СТРУКТУРА СВІДОМОСТІ

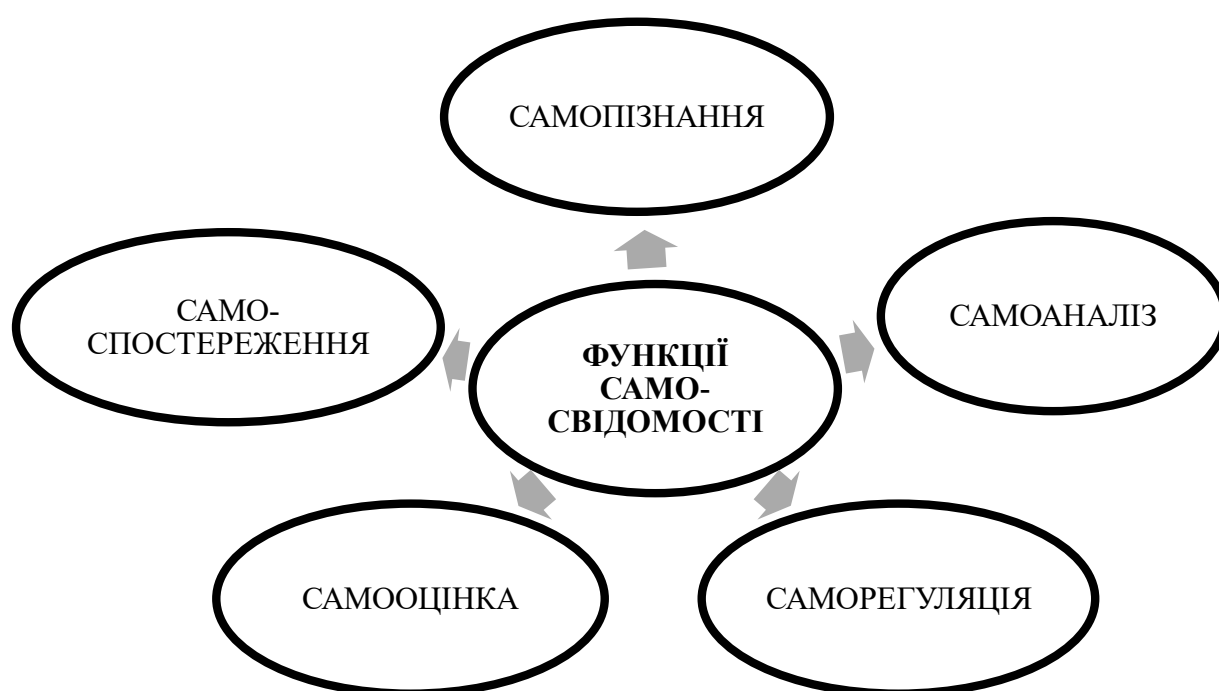

РІВНЕВА СТРУКТУРА СВІДОМОСТІ

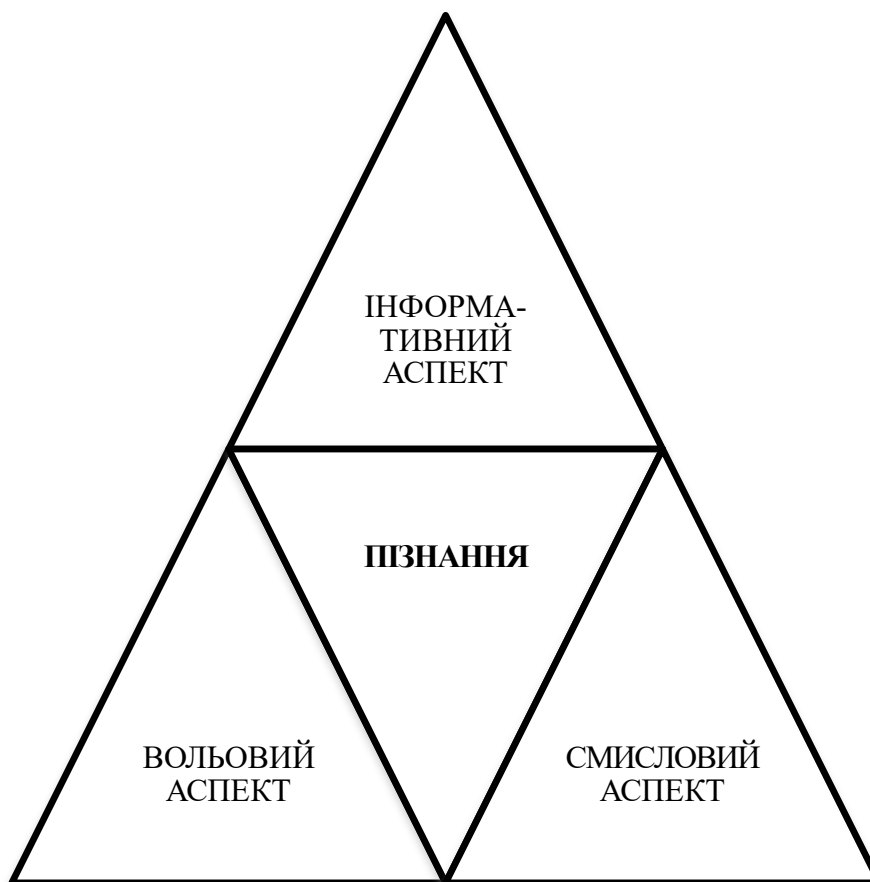

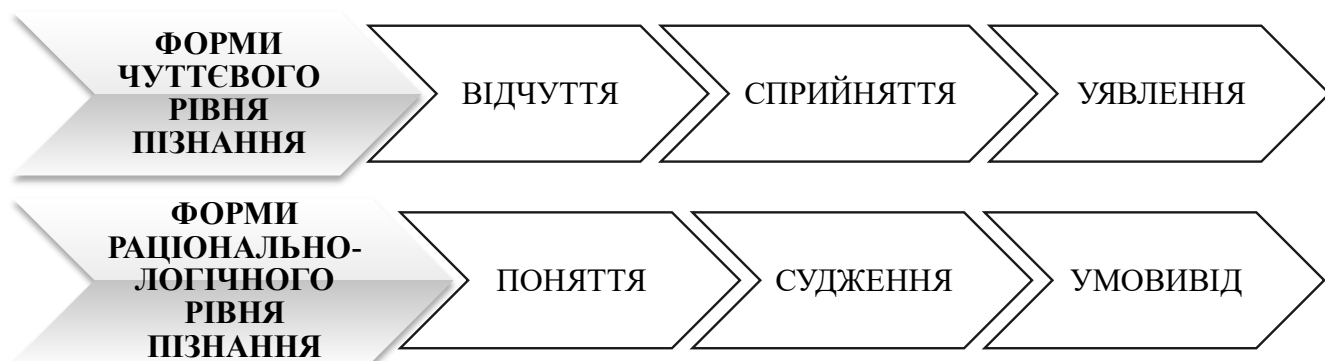
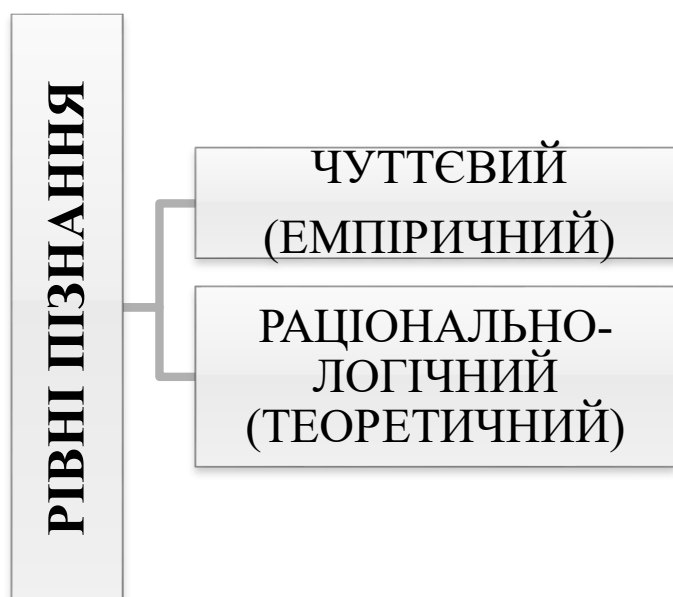
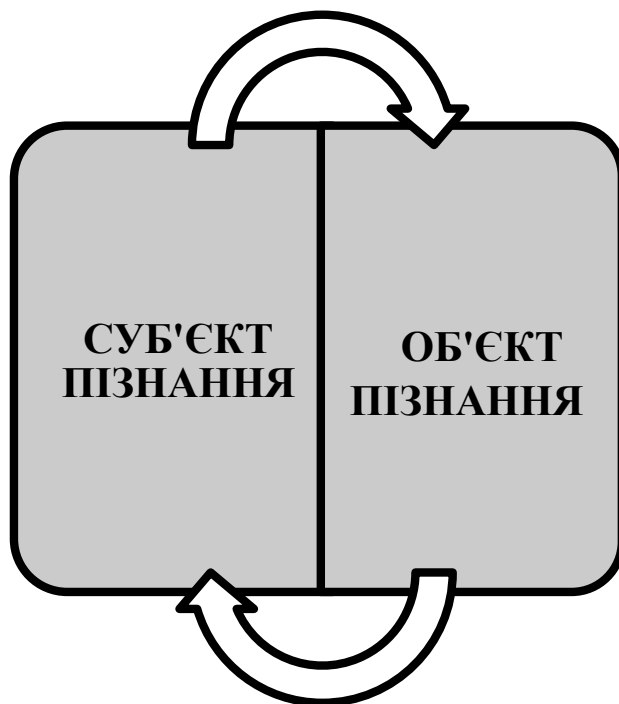
РІВНІ СУСПІЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ	• ЕМПІРИЧНИЙ • ТЕОРЕТИЧНИЙ
СФЕРИ СУСПІЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ	• СУСПІЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ • СУСПІЛЬНА ІДЕОЛОГІЯ
ФОРМИ СУСПІЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ	• НАУКА • ФІЛОСОФІЯ • МИСТЕЦТВО • РЕЛІГІЯ • МОРАЛЬ • ПРАВО

СТРУКТУРА СУСПІЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ		
РІВНІ СУСПІЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ	СФЕРИ СУСПІЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ	ФОРМИ СУСПІЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ
Емпіричний рівень відображення дійсності в межах повсякденного життя	Суспільна психологія емоційні відношення особи чи соціальної групи до явищ суспільного життя, почуття й настрої людей, що супроводжують будь- яку суспільну ідею	Наука форма суспільної свідомості, що спрямована на пізнання й перетворення об'єктивної дійсності
		Філософія форма суспільної свідомості, що є системою знань про місце людини в світі й про відношення до світу
		Релігія форма суспільної свідомості, що ґрунтується на вірі у надприродне
Теоретичний рівень відображення істотних зв'язків і закономірностей буття у формі науки	Суспільна ідеологія систематизоване, теоретично обґрунтоване відображення інтересів різних соціальних груп чи спільнот	Мистецтво форма суспільної свідомості, що передбачає відображення світу в системі художніх образів
		Мораль форма суспільної свідомості, яка є системою правил, норм, оцінок й ідеалів поведінки людей в особистому й суспільному житті
		Право форма суспільної свідомості, що відображає сутність суб'єктів права та їх оцінку

ТЕМА 3. ФІЛОСОФІЯ ПІЗНАННЯ

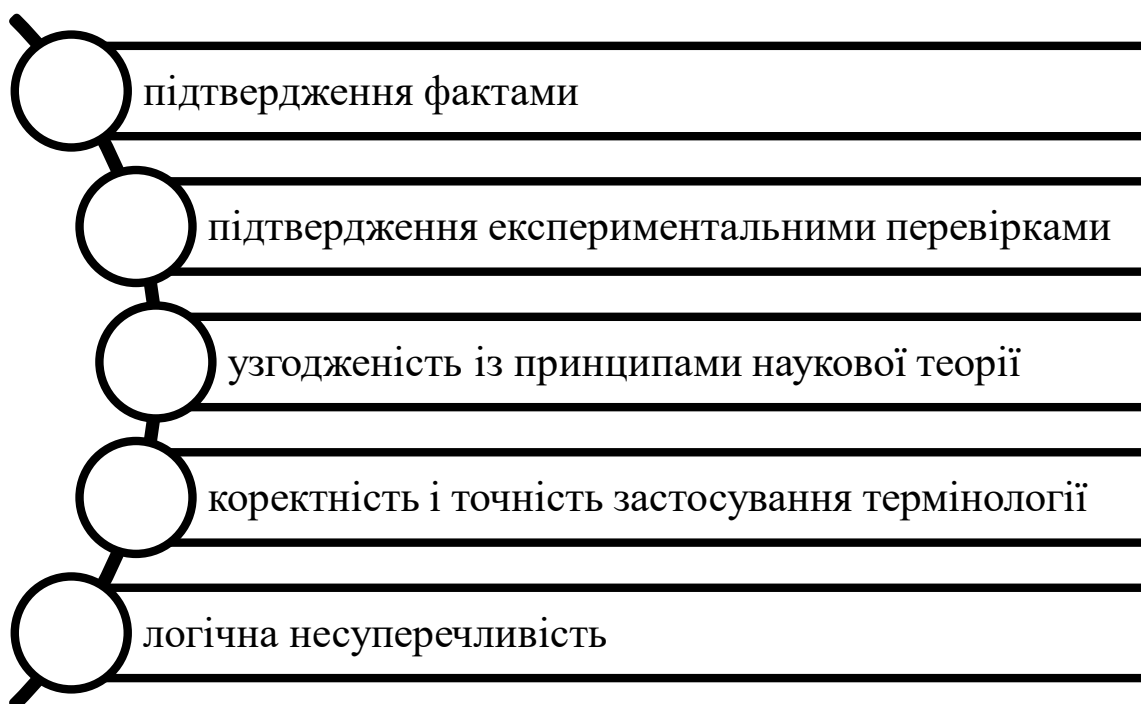

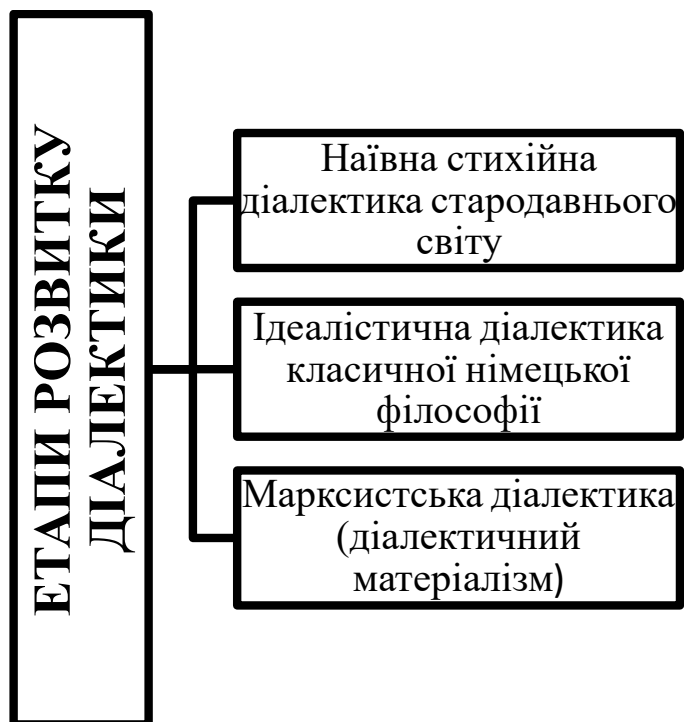
ОСНОВНІ МЕТОДИ ПІЗНАННЯ	
МЕТОДИ ЕМПІРИЧНОГО РІВНЯ ПІЗНАННЯ	
СПОСТЕРЕЖЕННЯ	цілеспрямоване сприйняття досліджуваного об'єкту в природних умовах з метою накопичення первинної інформації щодо нього
ЕКСПЕРИМЕНТ	об'єкт дослідження або відтворюється штучно, або ставиться в певні умови, що відповідають меті дослідження
ОПИС	фіксація знань про окремі сторони, ознаки, відношення предметів та явищ
МОДЕЛЮВАННЯ	вивчення об'єкта шляхом створення та аналізу його моделі, яка за своїми властивостями певною мірою відтворює властивості об'єкта, що досліджується
МЕТОДИ ТЕОРЕТИЧНОГО РІВНЯ ПІЗНАННЯ	
АНАЛІЗ	розкладення цілого на частини і поетапного їх вивчення
СИНТЕЗ	об'єднання частин у єдине ціле
ІНДУКЦІЯ	передбачає перехід від одиничного, часткового до загального
ДЕДУКЦІЯ	передбачає перехід від загального до одиничного, часткового
АБСТРАГУВАННЯ	мислене виокремлення та зосередження уваги на суттєвих властивостях, ознаках предметів
ФОРМАЛІЗАЦІЇ	відображення знань за допомогою формалізованої мови для точного вираження думок

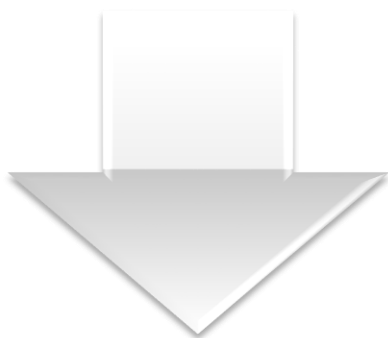
КРИТЕРІЇ ІСТИННОСТІ НАУКОВИХ ЗНАНЬ

ТЕМА 4. ДІАЛЕКТИКА ЯК ВЧЕННЯ ПРО РОЗВИТОК

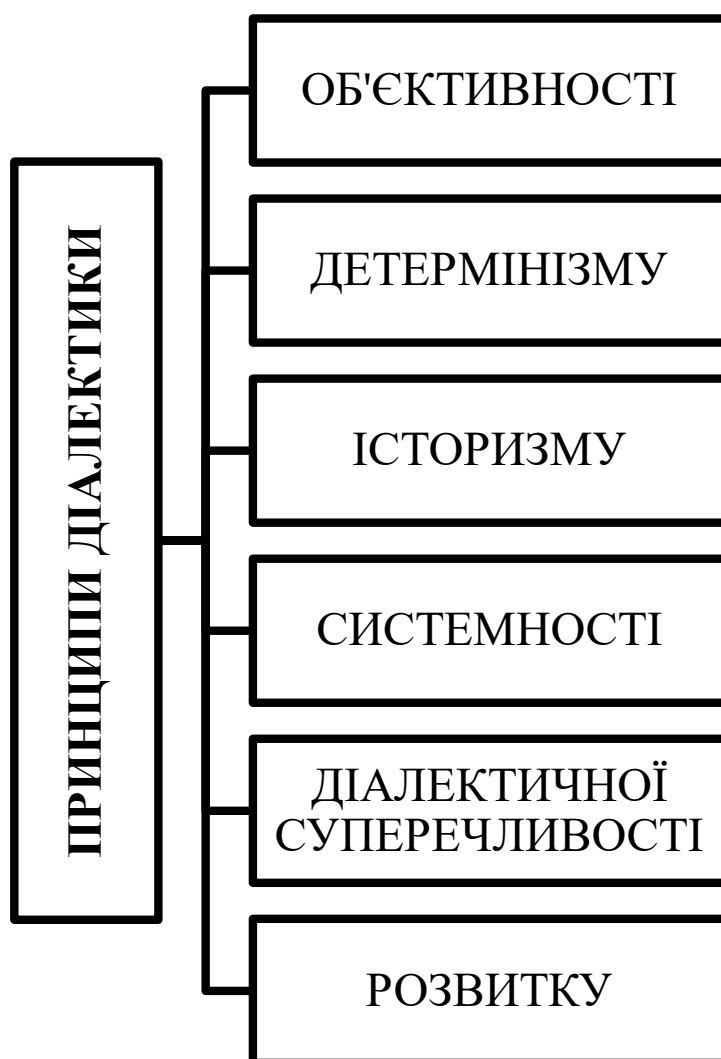

ДІАЛЕКТИКА

МЕТАФІЗИКА

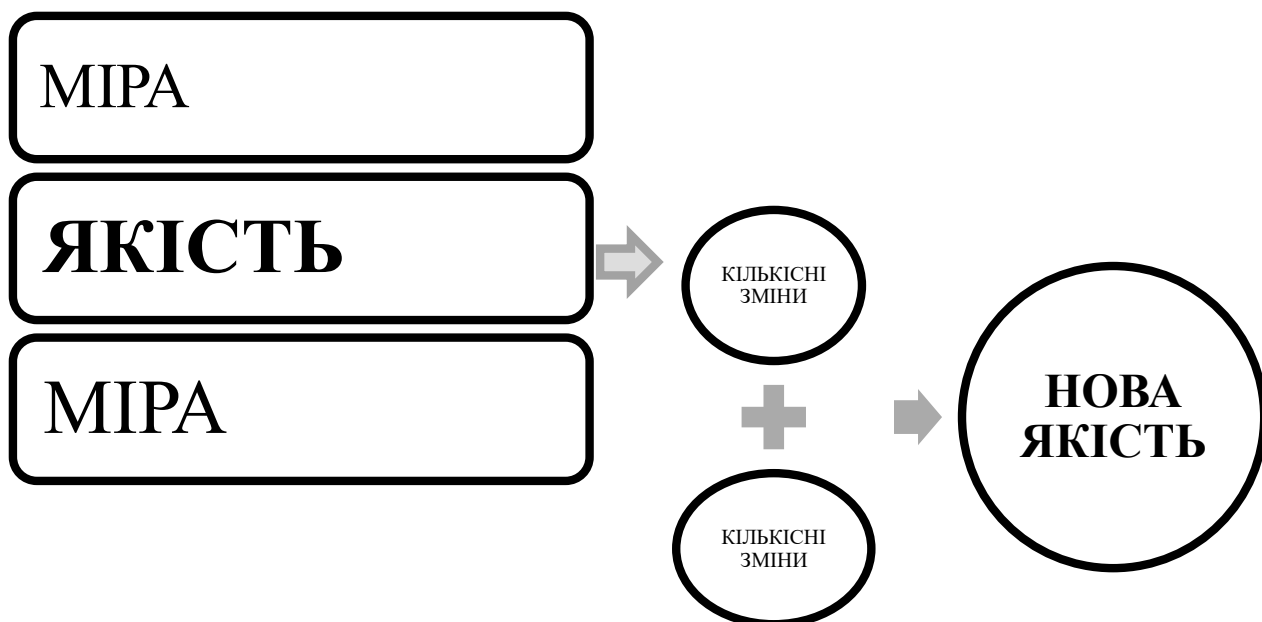
ДІАЛЕКТИКА	МЕТАФІЗИКА
Рух є абсолютним, а спокій відносним	Рух розглядається як сума станів спокою, що є постійним
Визнається взаємозв'язок і взаємообумовленість явищ	Явища розглядаються відокремлено
Все змінюється	Сутність явищ є незмінною

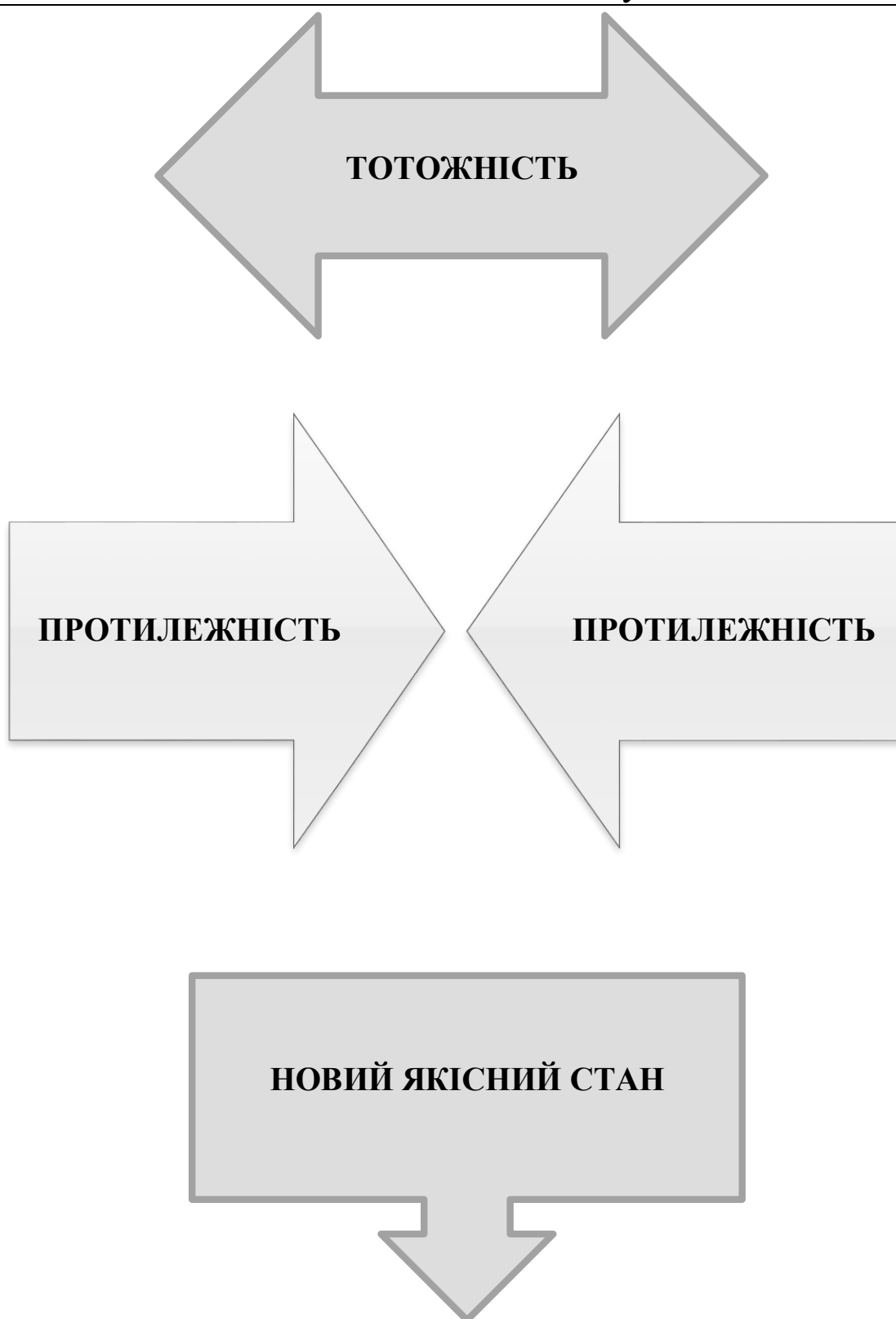
ЗАКОН ВЗАЄМНОГО ПЕРЕХОДУ КІЛЬКІСНИХ І ЯКІСНИХ ЗМІН

Основний зміст цього закону полягає в тому, що перехід від однієї якості предмета до іншої здійснюється не стихійно, а закономірно в межах міри

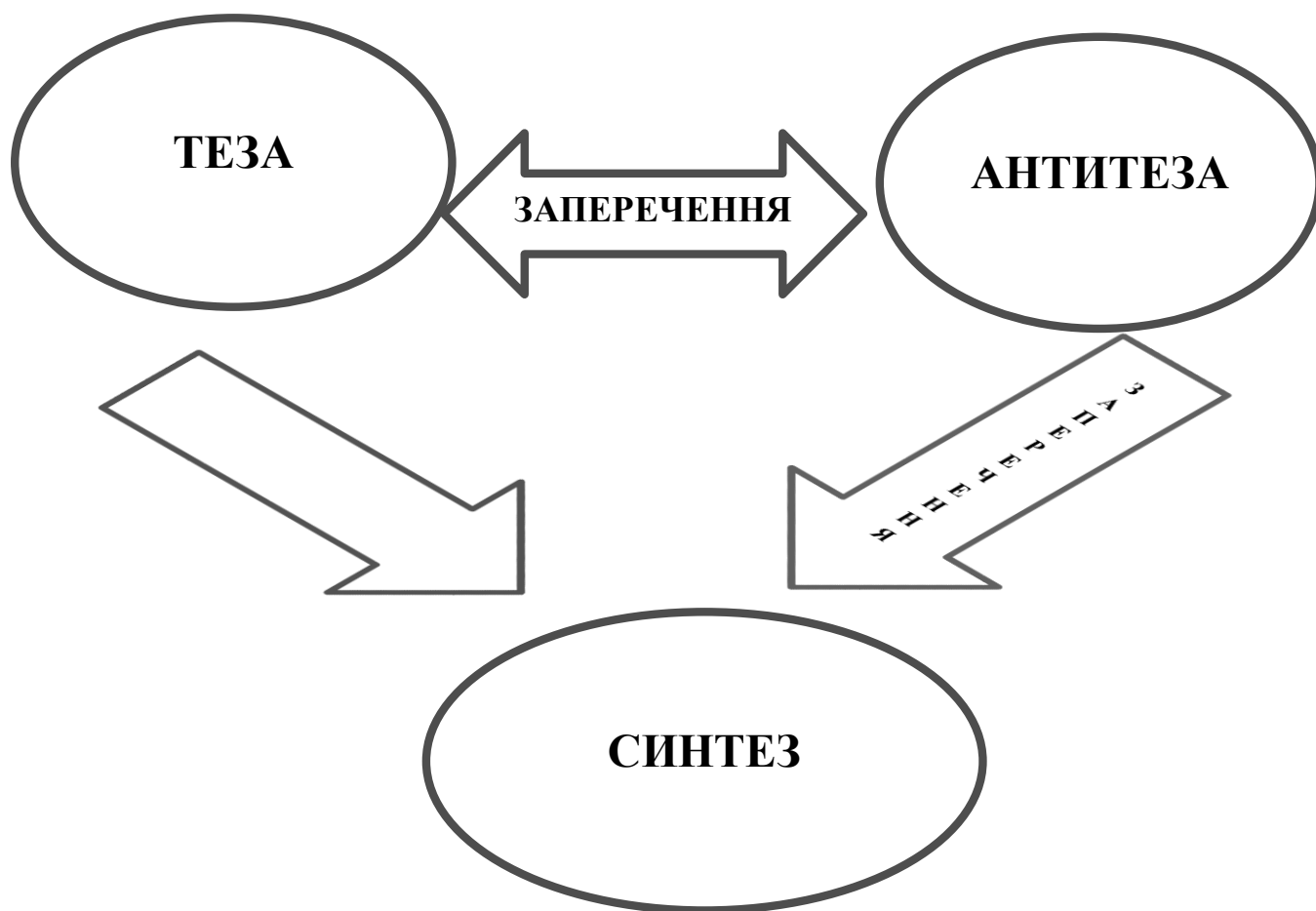
ЗАКОН ЄДНОСТІ І БОРОТЬБИ ПРОТИЛЕЖНОСТЕЙ

визначає боротьбу протилежностей як внутрішнє джерело руху і розвитку в природі, суспільстві та пізнанні, що зумовлює розв'язання суперечності, яка є переходом до нового якісного стану

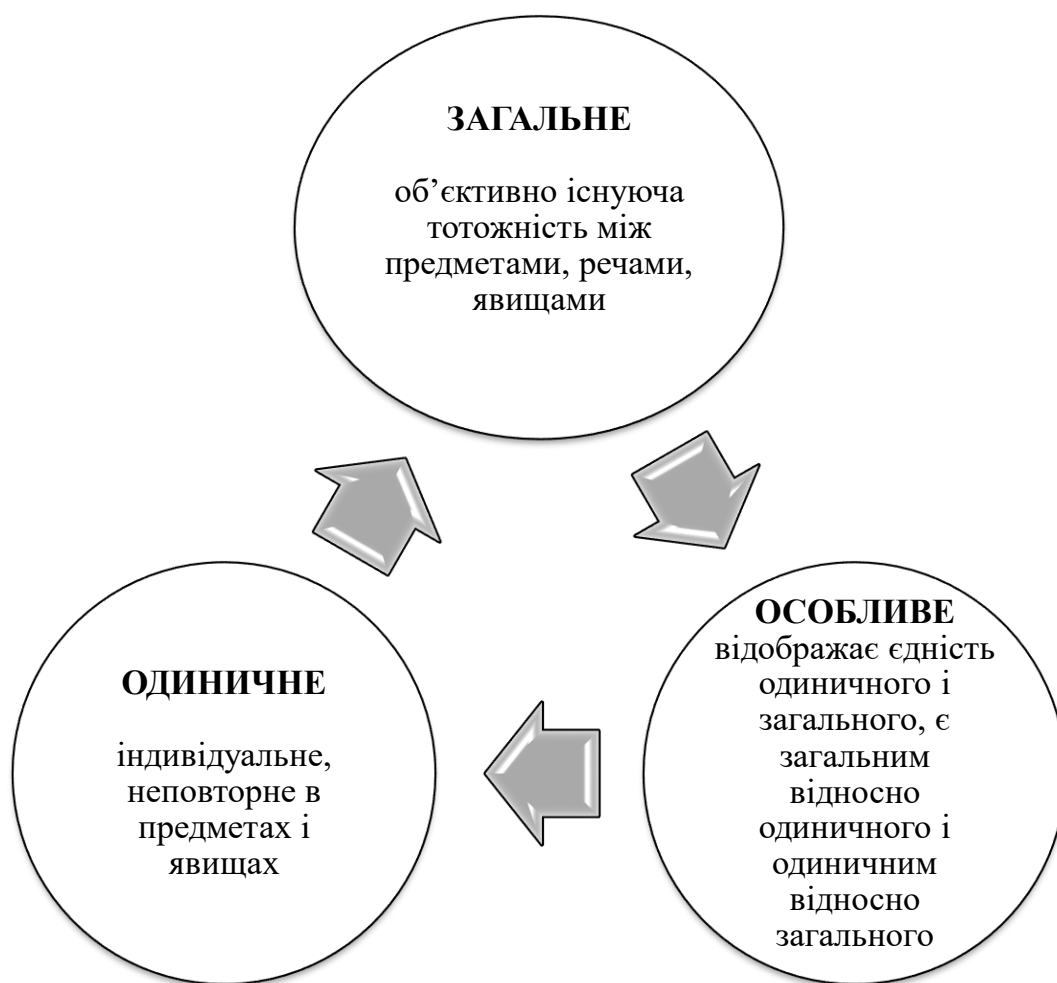
ЗАКОН ЗАПЕРЕЧЕННЯ ЗАПЕРЕЧЕННЯ

визначає боротьбу протилежностей як внутрішнє джерело руху і розвитку в природі, суспільстві та пізнанні, що зумовлює розв'язання суперечності, яка є переходом до нового якісного стану

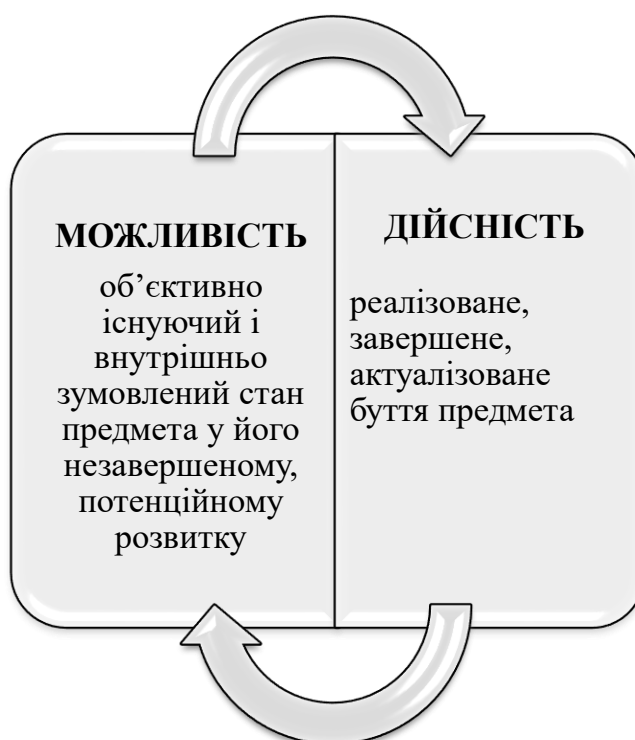

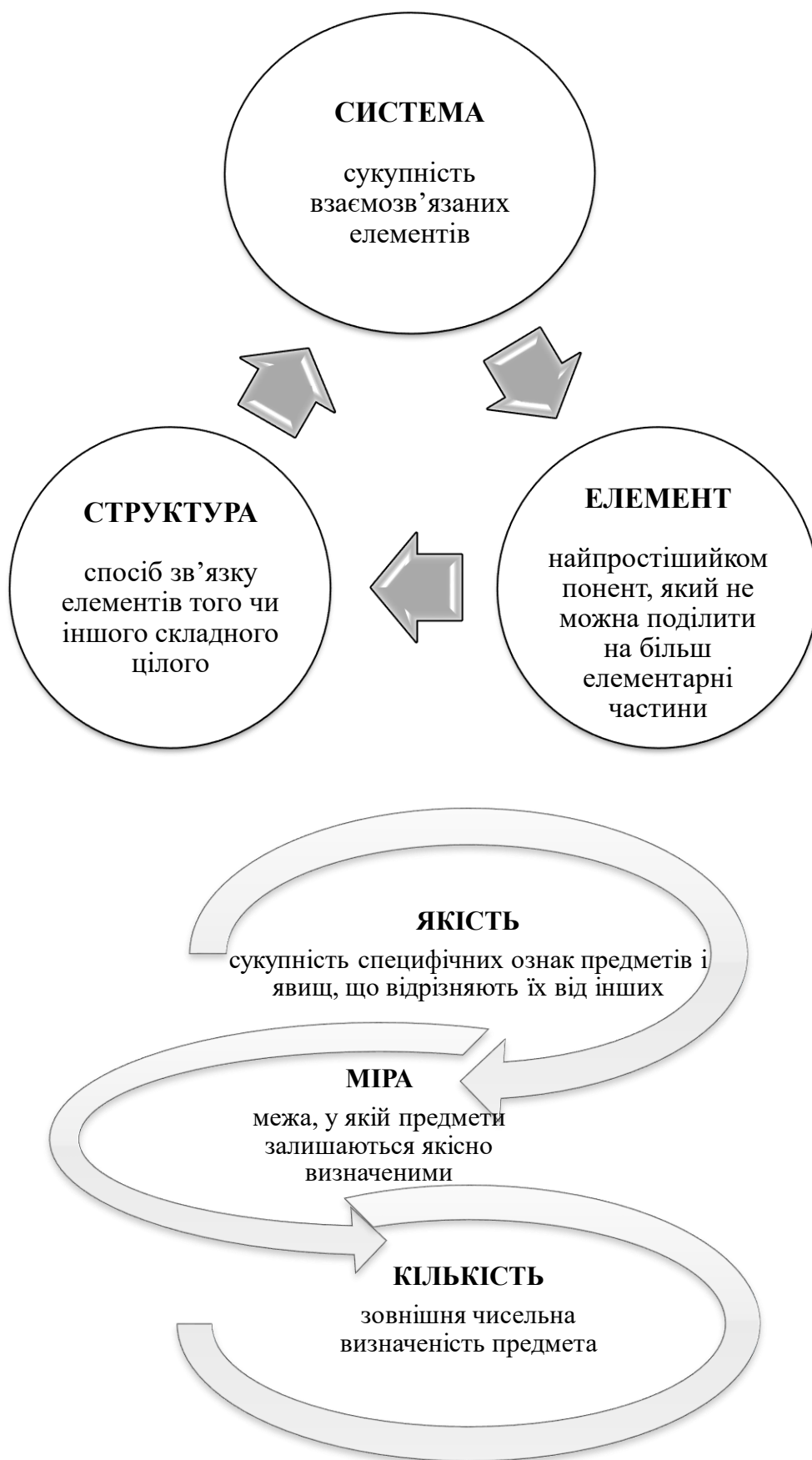
КАТЕГОРІЇ ДІАЛЕКТИКИ

універсальні форми мислення, в яких відображено загальні властивості, риси і відношення предметів об'єктивної дійсності

ТЕМА 5. ФІЛОСОФСЬКА АНТРОПОЛОГІЯ

розділ філософії, завданням якого є вивчення
сутності людини і людського буття

Людина як предмет філософського аналізу

Античність

Людина як частина Космосу - мікрокосмос

Середньовіччя

Людина як «образ і подоба Бога»

Людина як «вінець творіння»

Відродження

Людина як найвища цінність

Антропоцентризм

Зародження гуманізму

Новий час

Мислення – це єдине достовірне свідчення людського існування
«Мислю, отже існую» (Р. Декарт)

Просвітництво

«Людина – це істота, яка належить двом різним світам – природній необхідності й моральній свободі» (І. Кант)

Сучасна філософія

Створення цілісного вчення про людину
Людина як поєднання біологічного і соціального

«Філософія життя» Ф. Ніцше

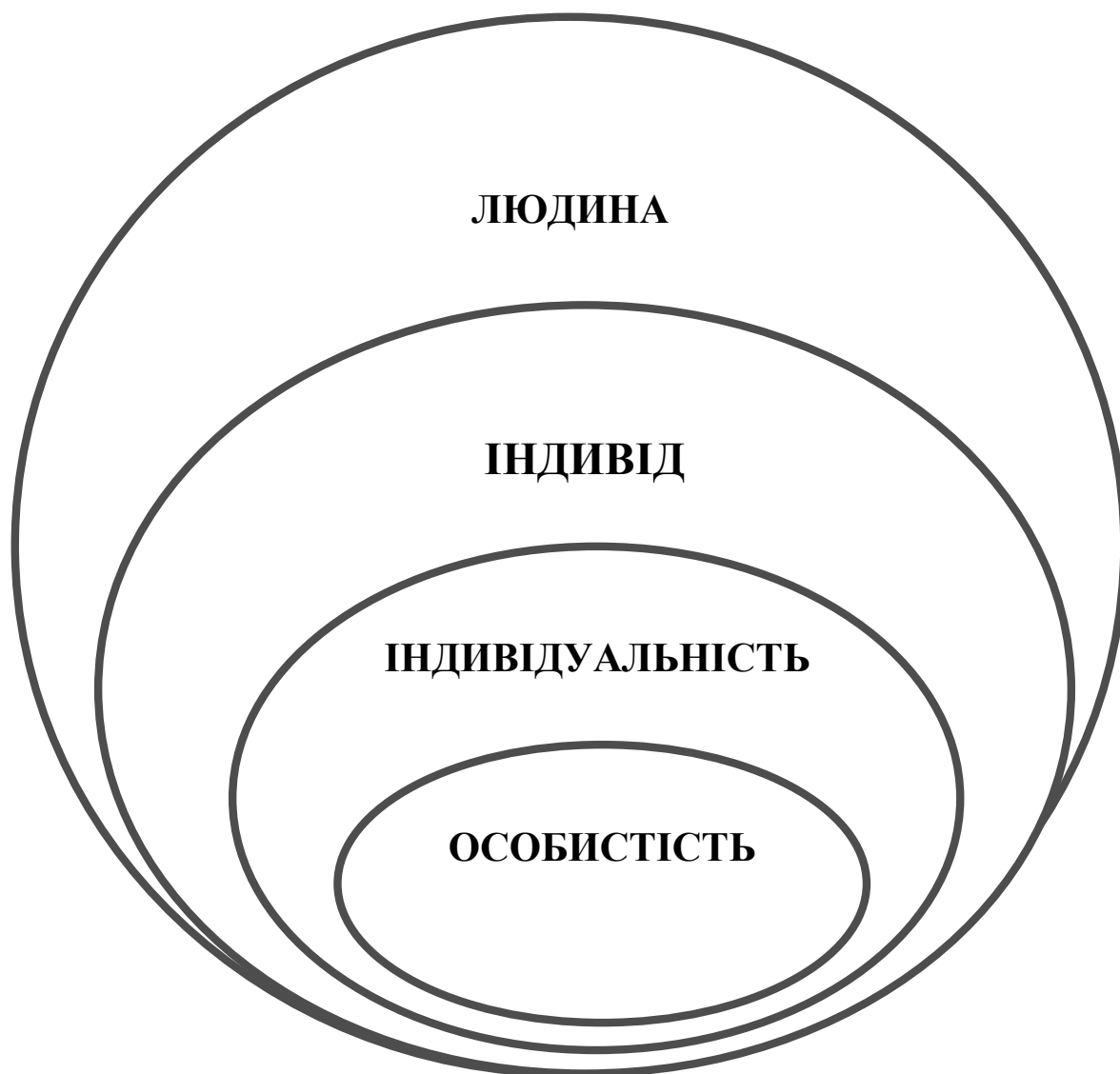
Ідея Надлюдини

Персоналізм

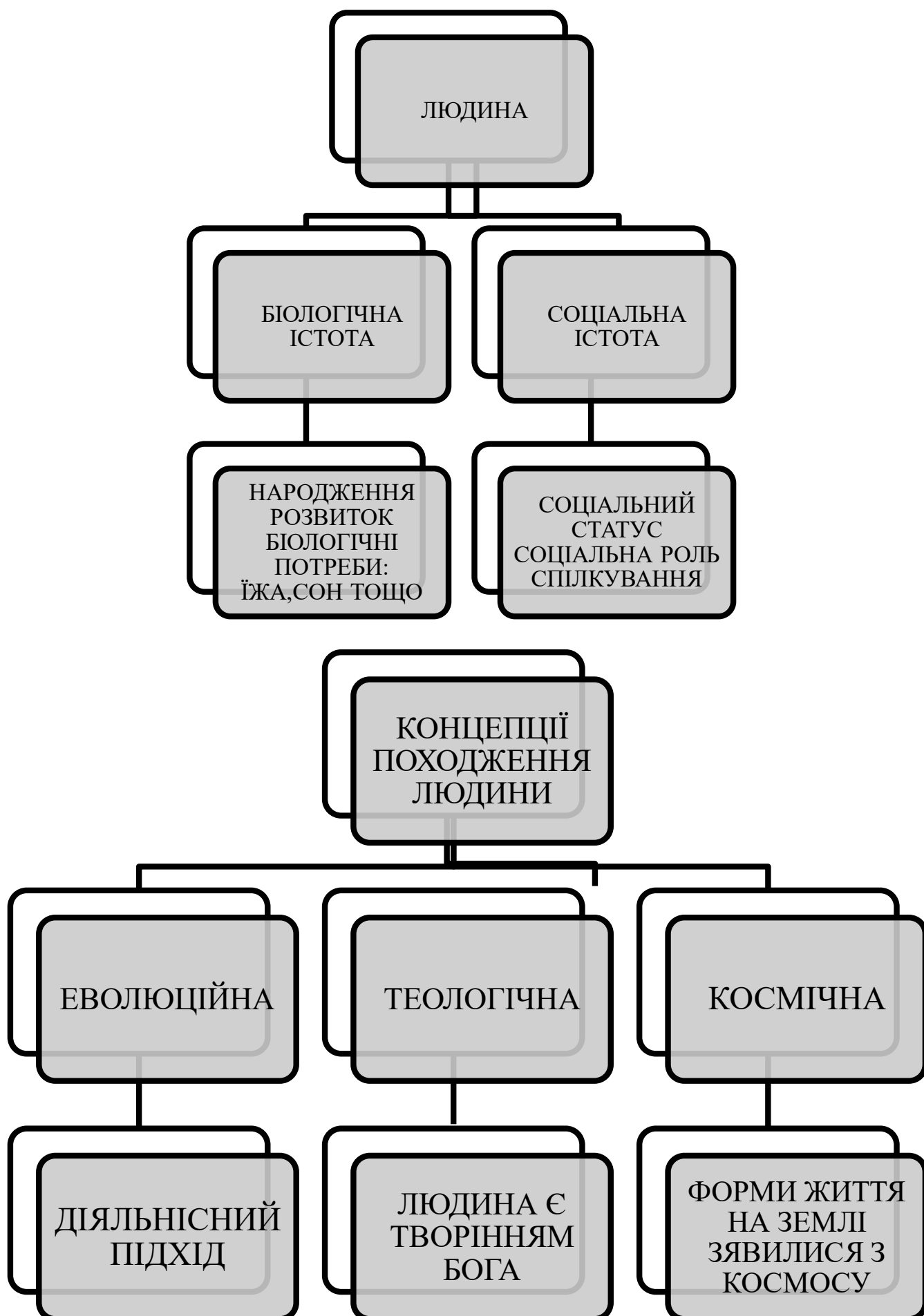
Особа розглядається як первинна реальність і найвища духовна цінність, а світ — як вияв творчої активності верховної особи — Бога

Екзистенціалізм

Людина як унікальна духовна істота, яка здатна до вибору власної долі, прояву свободи.
Екзистенція (існування) передуює есенції (сутності).

- **Людина** – поєднання біологічних та соціальних якостей
- **Індивід** – окрема людина
- **Індивідуальність** – сукупність якостей, що відрізнять одного індивіда від іншого
- **Особистість** – сукупність соціальних якостей, які формуються під впливом культури, навчання та виховання

Загальнолюдські цінності

цінність людського життя

добро, справедливість,
краса, істина, свобода

забезпечення свободи,
демократизації усіх сфер
людської життєдіяльності

цінність природи

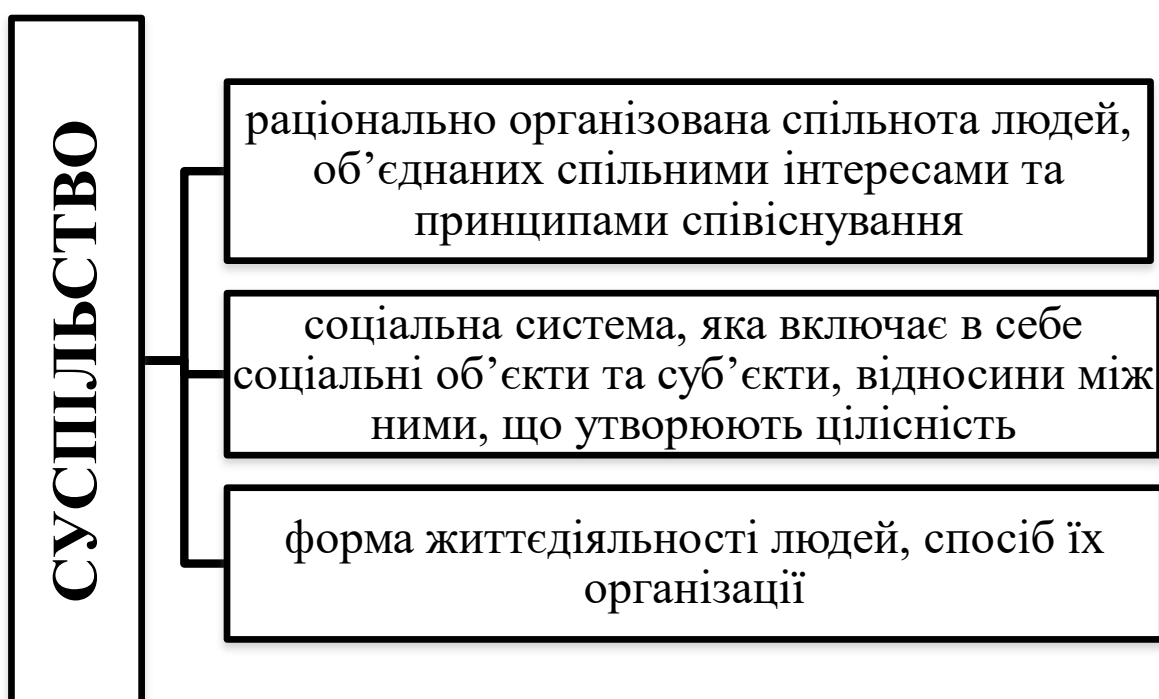
ТЕМА 6. СОЦІАЛЬНА ФІЛОСОФІЯ

РОЗДІЛ ФІЛОСОФІЇ, ЩО ВИВЧАЄ ОСОБЛИВОСТІ ТА ЗАКОНОМІРНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СУСПІЛЬСТВА ЯК СИСТЕМИ ВЗАЄМОВІДНОСИН МІЖ ЛЮДЬМИ, А ТАКОЖ СОЦІАЛЬНІ ЯВИЩА ТА ПРОЦЕСИ, ЯКІ ВИНИКАЮТЬ У ПРОЦЕСІ ЇХ ВЗАЄМОДІЇ

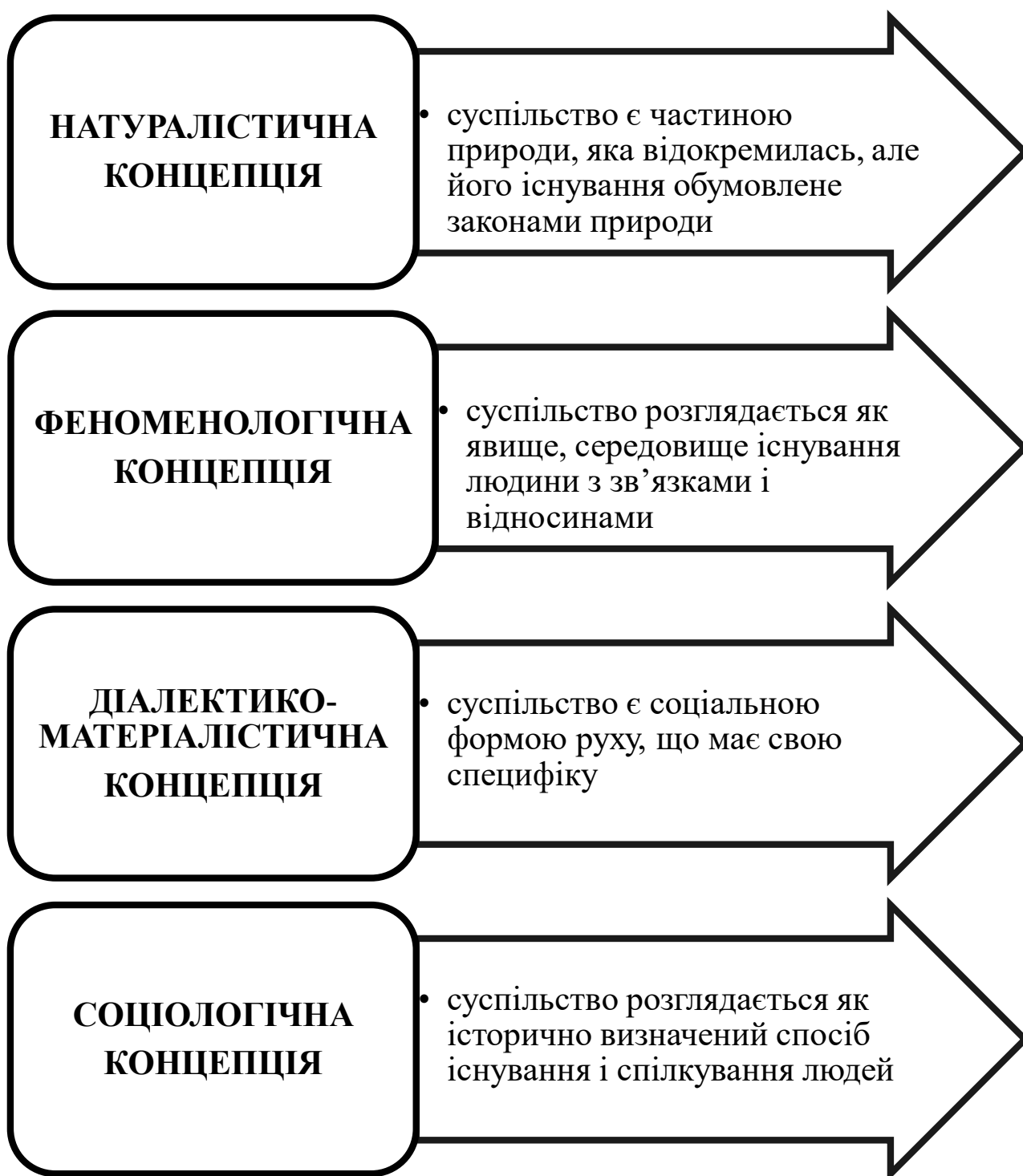
СОЦІАЛЬНЕ

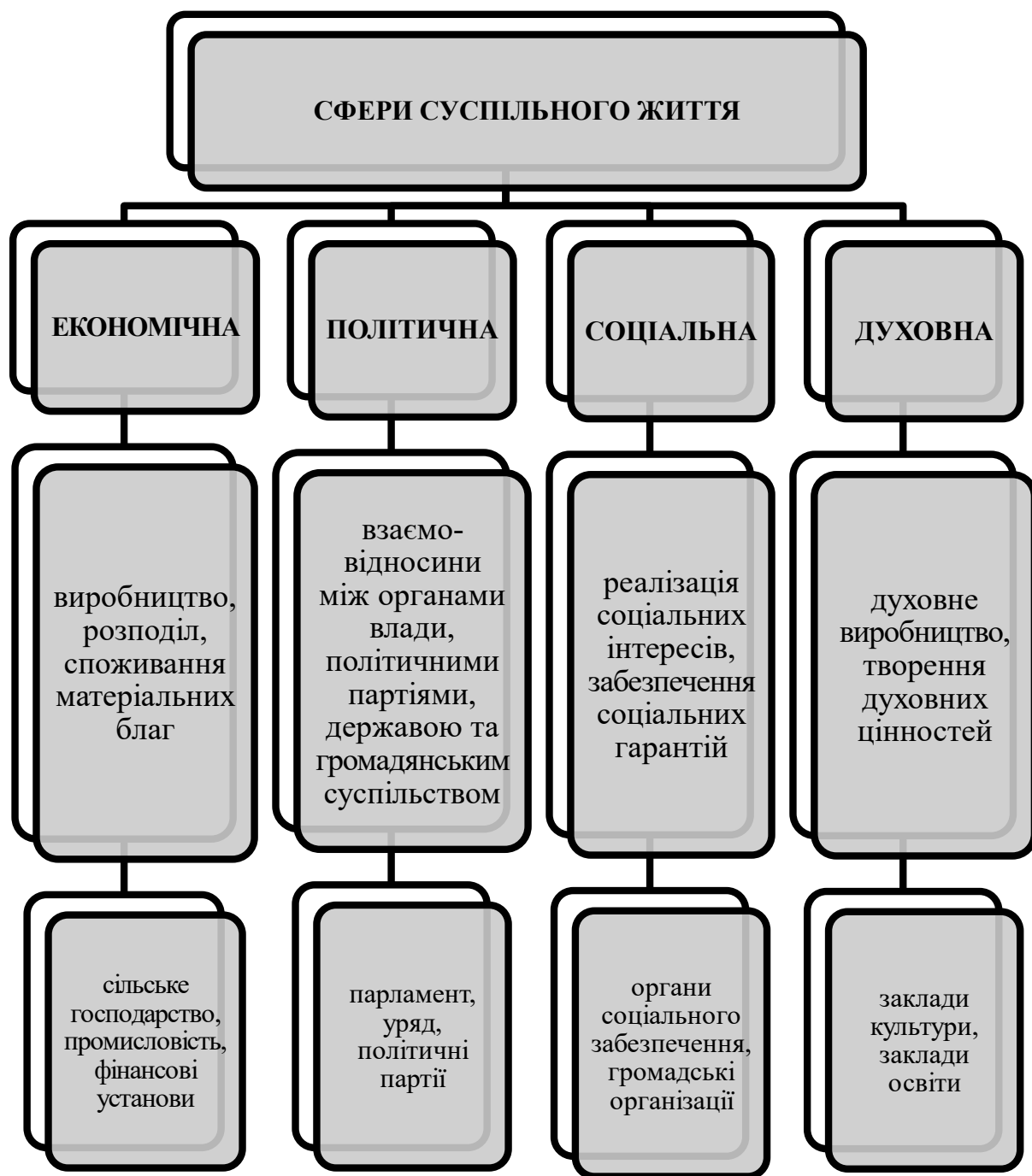

СУСПІЛЬНЕ

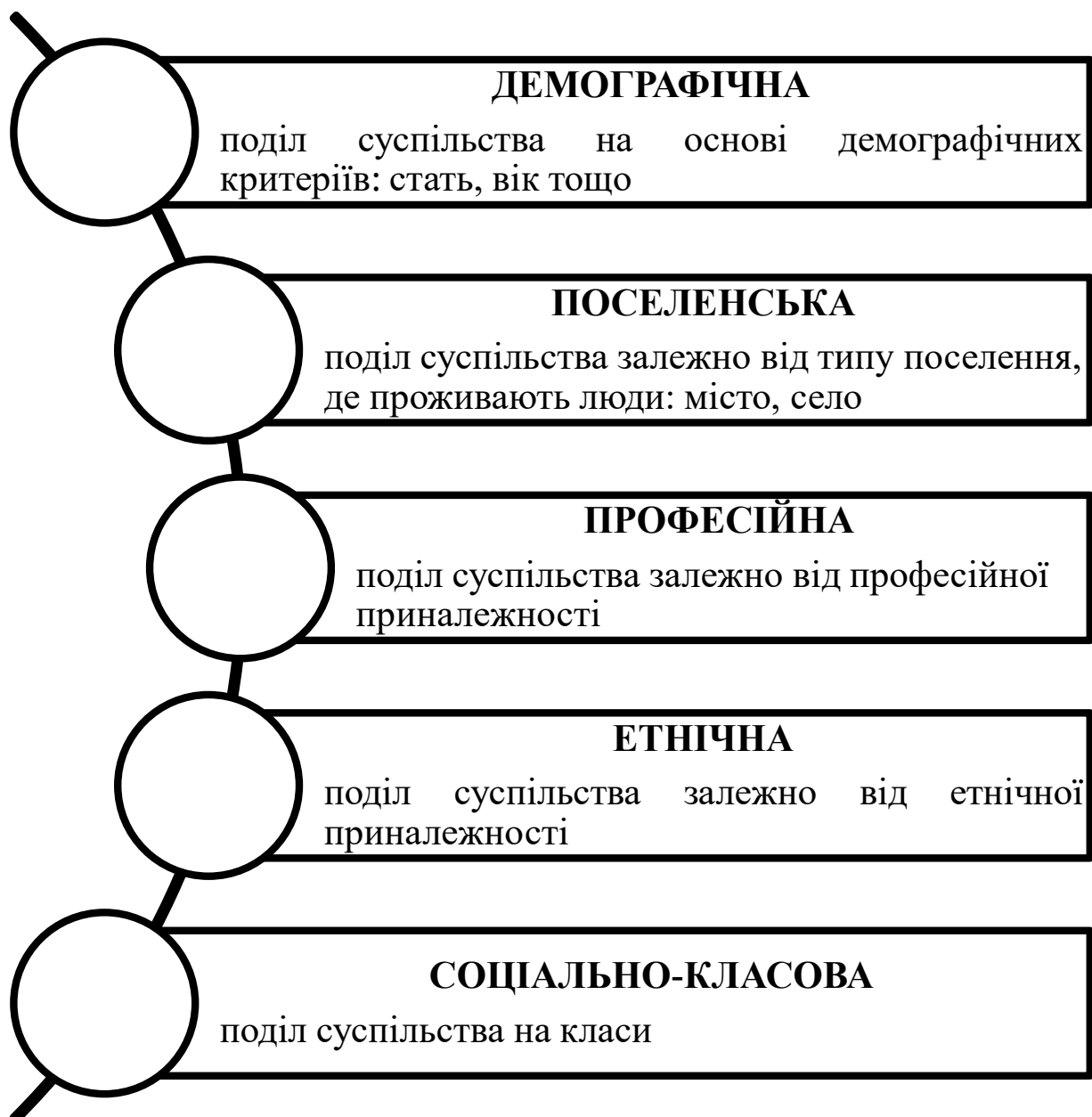
КОНЦЕПЦІЇ ПОХОДЖЕННЯ СУСПІЛЬСТВА

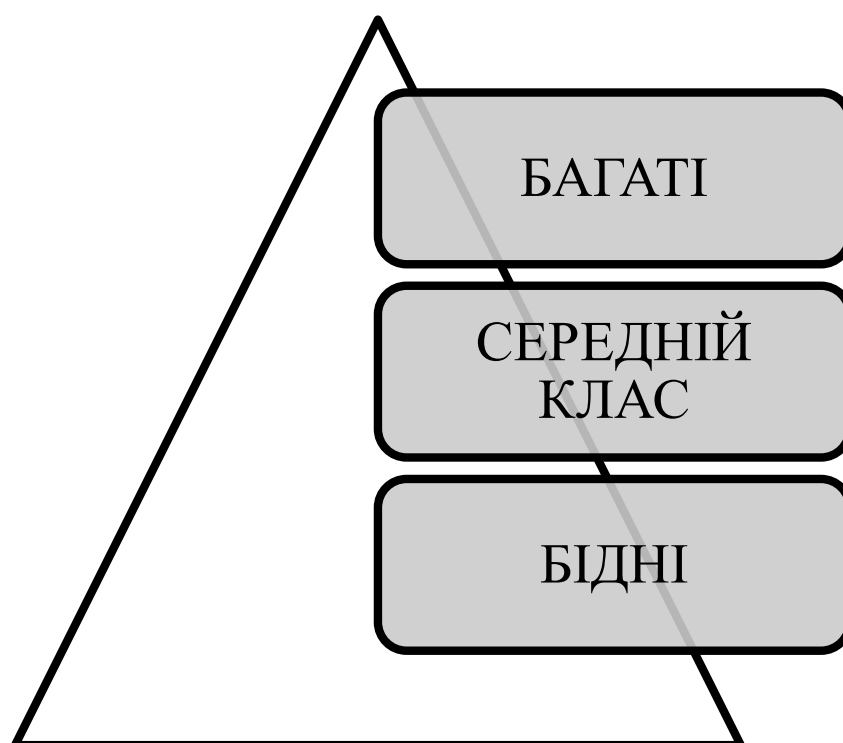
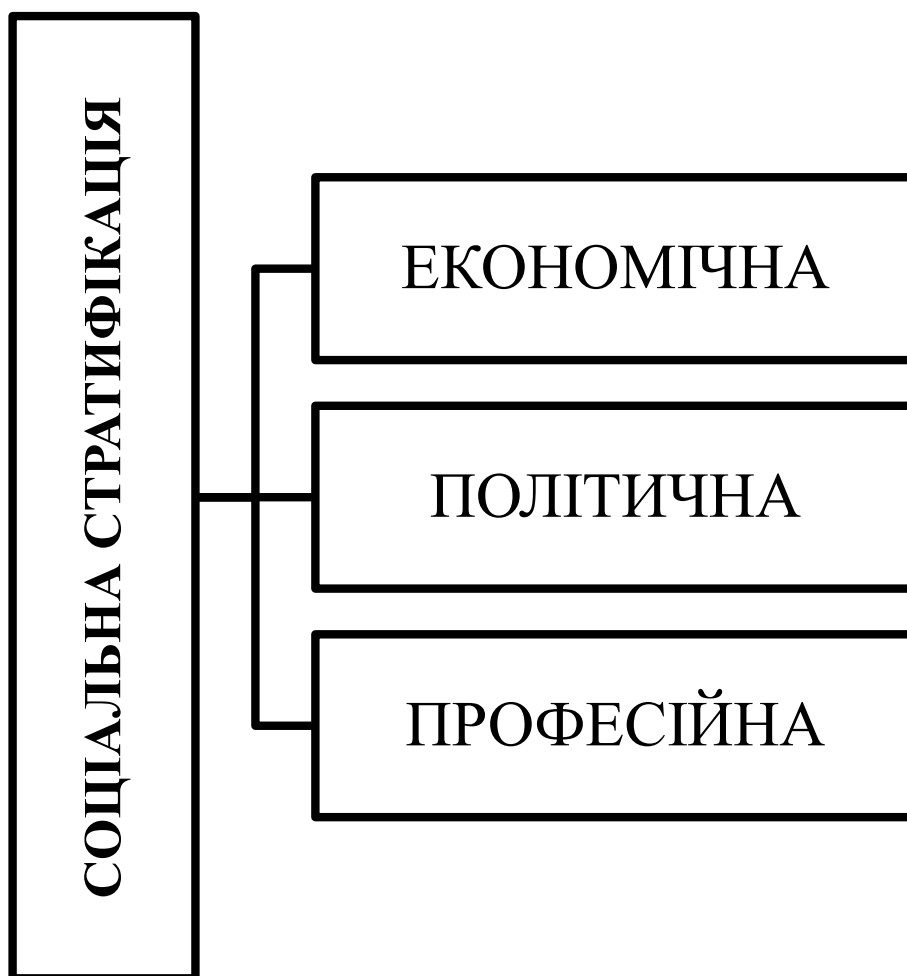

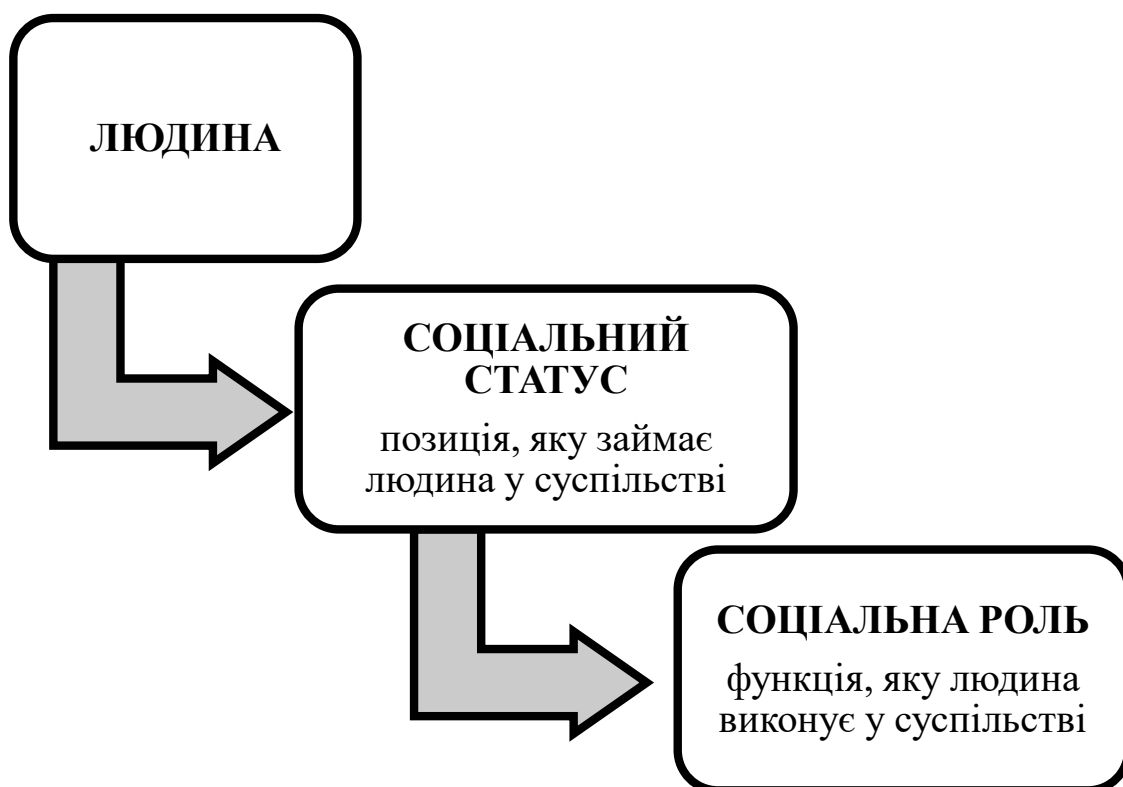
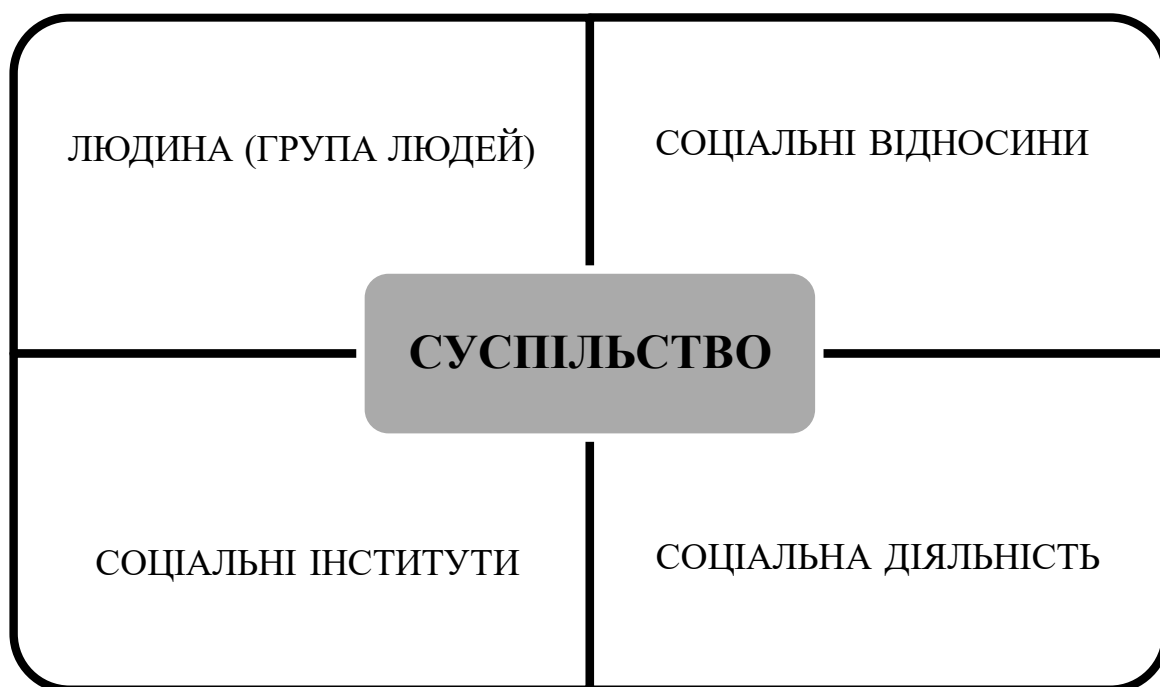

СОЦІАЛЬНА СТРУКТУРА СУСПІЛЬСТВА

Соціальна група – це сукупність людей, об'єднаних спільними інтересами чи спільною діяльністю

СУСПІЛЬНИЙ ПРОГРЕС

це висхідний розвиток людства від нижчих ступенів своєї соціально-економічної, політичної і духовної організації

КРИТЕРІЇ СУСПІЛЬНОГО ПРОГРЕСУ

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ,
ВИРОБНИЧИХ ВІДНОСИН

НАУКОВО-ТЕХНІЧНИЙ
(ТЕХНОЛОГІЧНИЙ) РОЗВИТОК

РІВЕНЬ ДЕМОКРАТІЇ ТА СВОБОДИ

РОЗВИТОК ОСВІТИ

ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ

проблеми, які стосуються всього людства в цілому і кожного жителя Землі окремо, впливають на вирішення інших локальних проблем, та можуть бути вирішені тільки шляхом об'єднання зусиль всіх країн і людей

МІЖСОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ

- проблема війни і миру
- тероризм
- проблеми відсталості країн

ПРОБЛЕМИ У СИСТЕМІ "ЛЮДИНА – СУСПІЛЬСТВО"

- демографічні проблеми
- проблеми охорони здоров'я
- освітні проблеми

ПРОБЛЕМИ У СИСТЕМІ "ЛЮДИНА – ПРИРОДА"

- екологічні проблеми
- енергетичні проблеми
- проблема вичерпальності ресурсів
- продовольчі проблеми

ТЕСТОВІ ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Що таке онтологія?

- A. вчення про закономірності пізнання
- B. вчення про сутність людини
- C. вчення про буття
- D. вчення про методи осмислення світу

2. Якої форми буття не виокремлюють у філософії:

- A. буття людини
- B. соціальне буття
- C. буття речей і процесів
- D. буття «третьої природи»

3. Що таке субстанція?

- A. першооснова
- B. філософський принцип
- C. процес
- D. вчення про буття

4. Що таке філософський дуалізм?

- A. філософський принцип пояснення сутності світу, згідно з яким існує дві першооснови (субстанції)
- B. філософський принцип пояснення сутності світу, згідно з яким існує одна першооснова (субстанція)
- C. філософський принцип пояснення сутності світу, згідно з яким існує три першооснови (субстанції)
- D. філософський принцип пояснення сутності світу, згідно з яким існує безліч першооснов (субстанцій)

5. Об'єктивність, тривалість, одномірність, незворотність – це властивості?

- A. простору
- B. руху
- C. часу
- D. свідомості

6. Протяжність, неперервність, тривимірність – це властивості?

- A. простору
- B. руху
- C. часу
- D. свідомості

7. Яку форму руху не виокремлюють у філософії?

- A. біологічний

- В. хімічний
- С. соціальний
- Д. впорядкований

8. Яке твердження є правильним?

- А. рух є абсолютним, а спокій – відносним
- В. рух є відносним, а спокій – абсолютним
- С. рух і спокій є відносними
- Д. рух і спокій є абсолютними

9. Форма буття матерії, яка виявляє тривалість її існування, послідовність зміни станів – це?

- А. простір
- В. рух
- С. час
- Д. свідомість

10. Форма буття матерії, яка характеризує її протяжність, структурність, співіснування і взаємодію елементів – це?

- А. простір
- В. рух
- С. час
- Д. свідомість

11. Що не належить до властивостей свідомості?

- А. ідеальність
- В. матеріальність
- С. інтенціональність
- Д. опосередкованість мовою

12. Які існують форми свідомості?

- А. індивідуальна, суспільна
- В. суспільна, колективна
- С. релігія, політика, наука
- Д. індивідуальна, особистісна

13. Що не входить в компонентну структуру свідомості?

- А. знання
- В. потреби
- С. емоційні стани
- Д. несвідоме

14. Що не є формою суспільної свідомості?

- А. наука
- В. релігія
- С. самосвідомість

D. мистецтво

15. Яку структуру свідомості розробив З. Фрейд?

- A. компонентну
- B. рівневу
- C. ціннісну
- D. комунікативну

16. Що не входить в структуру суспільної свідомості?

- A. рівні
- B. сфери
- C. форми
- D. види

17. Які рівні суспільної свідомості виокремлюють?

- A. емпіричний, теоретичний
- B. суспільна психологія, суспільна ідеологія
- C. наука, релігія
- D. мистецтво, мораль

18. Які сфери суспільної свідомості виокремлюють?

- A. емпіричний, теоретичний
- B. суспільна психологія, суспільна ідеологія
- C. наука, релігія
- D. мистецтво, мораль

19. Що належить до форм суспільної свідомості?

- A. буденна свідомість, теоретична свідомість
- B. суспільна психологія, суспільна ідеологія
- C. наука, релігія, мистецтво, мораль
- D. індивідуальна свідомість, самосвідомість

10. До функцій самосвідомості не належить?

- A. самопізнання
- B. самоаналіз
- C. самооцінка
- D. самокритика

11. Гносеологія – це філософське вчення про?

- A. пізнання
- B. людину
- C. буття
- D. мислення

12. Який аспект пізнання не виокремлюють у філософії?

- A. інформативний
- B. вольовий

- C. смисловий
- D. емоційний

13. Який вид пізнання не виокремлюється у філософії?

- A. наукове пізнання
- B. життєво-досвідне пізнання
- C. мистецьке пізнання
- D. вольове пізнання

14. Той, хто пізнає – це?

- A. об'єкт пізнання
- B. суб'єкт пізнання
- C. предмет пізнання
- D. метод пізнання

15. Те, на що спрямована пізнавальна активність – це?

- A. об'єкт пізнання
- B. суб'єкт пізнання
- C. предмет пізнання
- D. метод пізнання

16. Формами чуттєвого рівня пізнання є?

- A. відчуття, сприйняття, уявлення
- B. поняття, судження, умовивід
- C. експеримент, досвід, практика
- D. відчуття, поняття, практика

17. Формами раціонально-логічного рівня пізнання є?

- A. відчуття, сприйняття, уявлення
- B. поняття, судження, умовивід
- C. експеримент, досвід, практика
- D. відчуття, поняття, практика

18. Відображення у свідомості людини якостей предметів, які безпосередньо діють на органи чуття – це?

- A. відчуття
- B. сприйняття
- C. уявлення
- D. поняття

19. Цілісний образ предмета, , синтез певних окремих відчуттів – це?

- A. відчуття
- B. сприйняття
- C. уявлення
- D. поняття

20. Форма мислення, яка відображає явища та процеси дійсності, їх зв'язки– це?

- A. відчуття
- B. сприйняття
- C. уявлення
- D. поняття

21. Форма мислення, яка відображає зв'язки, сутнісні ознаки явищ, подані у визначеннях – це?

- A. відчуття
- B. сприйняття
- C. уявлення
- D. поняття

22. Форма мислення, завдяки якій з попередньо здобутого знання з одного чи декількох суджень, виводиться нове знання теж у вигляді судження– це?

- A. відчуття
- B. сприйняття
- C. уявлення
- D. поняття

23. Знання, яке включає в себе моменти, які в процесі подальшого розвитку пізнання і практики будуть змінюватись, поглиблюватись, уточнюватись – це?

- A. абсолютна істина
- B. відносна істина
- C. об'єктивна істина
- D. суб'єктивна істина

24. Такий зміст знань, який не буде спростований подальшим розвитком пізнання – це?

- A. абсолютна істина
- B. відносна істина
- C. об'єктивна істина
- D. суб'єктивна істина

25. Якою не може бути істина?

- A. абсолютна істина
- B. відносна істина
- C. об'єктивна істина
- D. суб'єктивна істина

26. Спосіб пізнання дійсності – це?

- A. метод
- B. принцип

- C. критерій
- D. функція

27. Що не належить до методів наукового пізнання?

- A. індукція
- B. дедукція
- C. аналіз
- D. деїзм

28. Який метод передбачає розкладення системи (цілого) на підсистеми (частини) й елементи і поетапного їх вивчення?

- A. індукція
- B. дедукція
- C. аналіз
- D. синтез

29. Метод дослідження, за допомогою якого об'єкт або відтворюється штучно, або створюються певні умови, що відповідають меті дослідження – це?

- A. спостереження
- B. експеримент
- C. аналіз
- D. синтез

30. Який метод передбачає рух думки від конкретного до загального?

- A. індукція
- B. спостереження
- C. експеримент
- D. абстрагування

31. Який метод передбачає мислене виділення суттєвих властивостей, ознаках предметів?

- A. індукція
- B. спостереження
- C. експеримент
- D. абстрагування

32. Що таке діалектика?

- A. вчення про розвиток
- B. вчення про буття
- C. вчення про людину
- D. вчення про природу

33. Що не належить до структури діалектики?

- A. принципи
- B. закони

- C. категорії
- D. методи

34. Якого принципу діалектики не існує?

- A. детермінізму
- B. об'єктивності
- C. суб'єктивності
- D. історизму

35. Об'єктивний, загальний істотний зв'язок явищ і предметів, який характеризується усталеністю та повторюваністю – це?

- A. принцип
- B. закон
- C. категорія
- D. метод

36. Якого різновиду законів не існує?

- A. часткові
- B. загальні
- C. універсальні
- D. вибіркові

37. Які закони виявляють зв'язки у межах однієї форми руху?

- A. часткові
- B. загальні
- C. універсальні
- D. вибіркові

38. Які закони характерні для багатьох форм руху, є спільними для певних наук про природу або суспільство?

- A. часткові
- B. загальні
- C. універсальні
- D. вибіркові

39. Сутність якого закону діалектики полягає в тому, що перехід від однієї якості предмета до іншої здійснюється не стихійно, а закономірно в межах своєї міри?

- A. закон єдності і боротьби протилежностей
- B. закон заперечення заперечення
- C. закон взаємного переходу кількісних і якісних змін
- D. закон збереження енергії

40. Який закон діалектики визначає внутрішнє джерело руху і розвитку в природі, суспільстві та пізнанні?

- A. закон єдності і боротьби протилежностей

- В. закон заперечення заперечення
- С. закон взаємного переходу кількісних і якісних змін
- Д. закон збереження енергії

41. Який закон діалектики відображає поступальність, спадкоємність розвитку предметів і явищ об'єктивної дійсності?

- А. закон єдності і боротьби протилежностей
- В. закон заперечення заперечення
- С. закон взаємного переходу кількісних і якісних змін
- Д. закон збереження енергії

34. Який принцип діалектики є домінуючим?

- А. термінізму
- В. заперечення
- С. суб'єктивності
- Д. розвитку

35. Особа, що поєднує у собі біологічні та соціальні якості – це?

- А. людина
- В. індивід
- С. індивідуальність
- Д. особистість

36. Окрема людина, на відміну від соціальної групи, спільноти, суспільства – це?

- А. особа
- В. індивід
- С. індивідуальність
- Д. особистість

37. Сукупність якостей і здібностей, що відрізняють одного індивіда від іншого – це?

- А. людина
- В. особа
- С. індивідуальність
- Д. особистість

38. Усталений комплекс соціальних якостей і властивостей людини, які формуються під впливом культури, навчання та виховання – це?

- А. людина
- В. індивід
- С. індивідуальність
- Д. особистість

39. Людина є?

- А. біосоціальна істота
- В. біологічна істота

- C. соціальна істота
- D. природна істота

40. Яке поняття вказує на соціальну і культурну значимість певних явищ і предметів для людини?

- A. цінність
- B. корисність
- C. прагматичність
- D. альтруїстичність

41. Цінності поділяються на?

- A. матеріальні і духовні
- B. матеріальні і соціальні
- C. духовні і моральні
- D. біологічні і соціальні

42. До загальнолюдських цінностей не належить?

- A. добро
- B. справедливість
- C. чесність
- D. прагматичність

43. Які духовні цінності не виокремлюються?

- A. релігійні
- B. моральні
- C. екологічні
- D. біологічні

44. Який розділ філософії вивчає суспільство?

- A. соціальна філософія
- B. філософська антропологія
- C. онтологія
- D. гносеологія

45. Раціонально організована спільнота людей, об'єднаних спільною спрямованістю інтересів, взаємною угодою в розумінні принципів існування – це?

- A. суспільство
- B. колектив
- C. група
- D. соціальний клас

46. Якої сфери суспільного життя не виокремлюють?

- A. духовна
- B. політична
- C. економічна

D. природна

47. До якої сфери суспільного життя належать відносини, які виникають у процесі створення духовних цінностей, їх використання та збереження?

A. духовна

B. політична

C. економічна

D. природна

48. До якої сфери суспільного життя належать відносини, які виникають у процесі створення та використання матеріальних благ?

A. духовна

B. політична

C. економічна

D. природна

49. Сталий зв'язок елементів у соціальній системі, який відображає об'єктивний поділ суспільства на окремі спільноти – це?

A. соціальна структура суспільства

B. політична структура суспільства

C. економічна структура суспільства

D. духовна структура суспільства

50. Основним елементом соціальної структури суспільства є?

A. індивід (людина)

B. політика

C. економіка

D. культура

51. Соціальні функції, які людина виконує у суспільстві – це?

A. соціальна роль

B. соціальний статус

C. соціальне становище

D. соціальна позиція

52. Соціальна позиція, яку людина займає у суспільстві – це?

A. соціальна роль

B. соціальний статус

C. соціальне становище

D. соціальна функція

53. Статусний набір – це?

A. сукупність соціальних статусів однієї людини

B. сукупність соціальних статусів групи людей

C. сукупність соціальних статусів колективу

D. сукупність соціальних статусів, які існують у суспільстві

54. Сукупність людей, об'єднаних спільними інтересами чи спільною працею – це?

- A. соціальна група
- B. соціальний колектив
- C. соціум
- D. мала соціальна група

55. Соціальні групи за чисельністю поділяються на?

- A. малі, середні, великі
- B. мінімальні, максимальні
- C. однорідні, неоднорідні
- D. складні, ускладнені

56. До якого різновиду соціальних груп належить сім'я?

- A. мала
- B. середня
- C. велика
- D. змішана

57. До якого різновиду соціальних груп належить студентська група?

- A. мала
- B. середня
- C. велика
- D. змішана

58. До якого різновиду соціальних груп належить молодь України?

- A. мала
- B. середня
- C. велика
- D. змішана

59. Висхідний розвиток від нижчих ступенів соціально-економічної, політичної і духовної організації до вищих –це?

- A. соціальний прогрес
- B. соціальний регрес
- C. соціальна стабільність
- D. соціальна мобільність

60. Проблеми, що стосуються інтересів всього людства в цілому і кожної людини окремо, та можуть бути вирішені тільки шляхом об'єднання зусиль всіх країн і людей – це?

- A. глобальні проблеми
- B. локальні проблеми
- C. регіональні проблеми
- D. міжрегіональні проблеми

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрущенко В., Волинка Г., Мозгова Н. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи: навч. посіб. К.: Каравела, 2009. 368 с.
2. Бичко І., Табачковський В., Бичко А., Ярошовець В. Філософія. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 648 с.
3. Бліхар В. С., Цимбалюк М. М., Гайворонюк Н. В. та ін. Філософія: підручник. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2021. 440 с.
4. Данильян О. Г., Дзьобань О.П. Філософія : підручник. 4-те вид., переробл. Харків : Право, 2023. 424 с.
5. Петрушенко В. Філософія. Львів, Львівська політехніка, 2019. 596 с.
6. Попович М.Д. Філософія. Історія і теорія: навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: ПДАТУ, 2022. 659 с.
7. Філософія: підручник / С. П. Щерба, О. А. Заглада. 7-е вид. Житомир: «Полісся», 2011. 547 с.
8. Філософія: підручник для студентів вищ. навч. закл. / за ред. Л. В. Губерського. Вид. 2-ге, перероб. і допов. Харків: Фоліо, 2018. 621 с.
9. Філософія: підручник для студентів вищ. навч. закл. / Л. В. Губерський, В. П. Андрущенко, А. О. Баумейстер, І. С. Добронравова, В. В. Ільїн; за ред. Л. В. Губерський. Вид. 2-ге, перероб. і допов. Харків: Фоліо, 2018. 621 с.
10. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. / за ред. акад. НАН України Л. В. Губерського. 2-ге вид. К.: Знання, 2012. 621 с.
11. Філософський енциклопедичний словник / Редкол.: В. Шинкарук (голова) та ін.); НАНУ, Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди. К.: Абрис, 2002. 742 с.
12. Хамітов Н. В., Гармаш Л. Н., Крилова С. А. Історія філософії: проблема людини та її меж. Вступ до філософської антропології як метаантропології: навч. посіб. зі словником. 5-е вид., перероб. та допов. Київ: КНТ, 2017. 393 с.
13. Шевчук С. Ф., Мельничук В. В. Філософія: навчально-методичний посібник. Житомир: ЖНАЕУ, 2019. 124 с.
14. Шепетяк О., Шепетяк О. Філософія: Підручник. Львів: Місіонер, 2020. 784 с.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

ФІЛОСОФІЯ В ТАБЛИЦЯХ І СХЕМАХ. Частина 2. Теоретичні узагальнення здобутків філософії

Навчальний посібник

Укладач: В. В. Мельничук